

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИИ

2014 сыл
Кулун тутар
7 күнэ
Бээтинсэ
№ 33-34 (10990)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

СААСКЫ САНДАЛ КҮННҮТҮНЭН, КЭРЭ КУОЛАР!

ААН ДОЙДУ ДЬАХТАЛЛАРЫН КҮНҮНЭН!

Нам улуунун бары кэрэ аһардарын Аан дойду дьахталларын күнүнэн – кулун тутар 8 күнүнэн – истинник эбэрдэлибин!

Эһиги истинг сыһыангытынан, уһараабат кыһамныгытынан, үлэҕэ-хамнаска инники күөҥгэ сылдьаргытынан улууспут чэрири сайдарыгар улахан кылааккытын киллэрэбит, сүҥкэн оруоллааххыт.

Быйылгы сылга Нам улуунугар Саха сиригэ норуоттарын VI спортивнай ооньуулар буолалларын эһиги бэйэбит сэмэй кылааккытын киллэриэххит диэн эрэнэбин.

Бу күн баһарабын эһиэхэ сир үрдүгэр баар бары үтүөнү, дьолу-соргуну, тус бэйэбитигэр, дьиэ кэргэннигигэр туруктаах буолууну!

Александр АТЛАСОВ,
«Нам улууһа» МТ баһылыга

НАМ СЕЛОТУН КҮНДҮ КЭРЭ АНАРДАРА!

Эһиги сааскы маннайгы бырааһынньыгынан – Дьахталлар аан дойдутаагы күннэринэн – итиитик-истинник эбэрдэлибин!

Эһиги ханнык да эйгэҕэ үлэлээтэргит, мэлдьи үрдүк эһиэтинэстээххит, олоххо көхтөөххүт уонна тэрийэр дьобурдааххыт. Муударай санаагытын, олоххо дьулуургутун, бэринилээх буолуугутун уонна чугас дьонгутугар аһсаабат кыһамныгытын үрдүктүк сыаналыбын. Нам селотун бары дьахталларыгар эйэлээх олоҕу, таптала уонна этэҥгэ буолууну баһарабын!

Андрей НОВГОРОДОВ,
«Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыга

БИИР ДОЙДУЛААХТАРБАР ИСТИНГ ЭБЭРДЭ!

Күндү биер дойдулаахтарбын, Нам улуунун бары дьахталларын Аан дойду дьахталларын күнүнэн истинник эбэрдэлибин!

Нам улуунун дьахталлара обществоҕа дьахтар оруолун, дьиэ кэргэн чөл олохтоох буолар аналын үрдэтигэр, үтүө үгэстэри бөбүргөтүүгэ анаммыт үгүс көбүлээһиннэри ытталлар.

Баһарабын барыгытыгар кытаанах доруобуйаны, олоххутугар, үлэтигэр үрдүк ситиһини, дьолу-соргуну!

Николай РУМЯНЦЕВ,
Ил Түмэн депутата

КҮНДҮ НАМ УЛУУҔУН ДЬАХТАЛЛАРА!

Эһигини, күндү биер дойдулаахтарбын, сааскы кэрэ бырааһынньыгынан – кулун тутар 8 күнүнэн – ис сүрэхпиттэн эбэрдэлибин!

Эһиги истинг санаагыт, олоххо дьулуургут, үлэҕэ, үөрэххэ ситиһилэргит биһигини кынаттыылар.

Баһарабын бу күн эһиэхэ барыгытыгар үтүө доруобуйаны, бары үчүгэйи, кэрэни, дьиэ кэргэннигигэр дьолу-соргуну!

Алексей ЕРЕМЕЕВ,
Ил Түмэн депутата

2014 сыл - Культура сыла

Кулун тутар 19 күнүгэр Көбөкөн уонна Арбын нэһиликтэрин олохтоохторо Культура сылыгар, саха норуоттарын 6-с спортивнай ооньууларыгар уонна И.Д. Винокуров - Чабылдан төрөөбүтэ 100 сылыгар ананан ытыллар фестивал-кэнсиэри бэйэлэрин культураларын киинигэр

кэнсиэрдэрин «Киэн туттабыт - эн ааккынан!» диэн И.Д. Винокуров-Чабылдан олоҕун, үлэтин кэпсиир музыкальнай-литературнай композициянан, И.Д. Винокуров-Чабылдан уонна А. Костин «Хайыһар», В. Ушницкай-Сэки уонна В. Зырянов «Нам улуунун өрөгөй ырыата» ырыаларын, онтон арбыннар улуус өрөгөй ырыатын уонна К. Уткин-Нүһүлгэн, А.

Онон дьүүлүүр сүбэ чилиэннэрэ элбэх киһи толорбут нүөмэрдэрин үрдүк баалынан сыаналаатылар, кыттааччы элбэтин, дьон олус көхтөөбүн бэлиэтээтилэр. Кэнсиэрдэргэ кыттааччы да, көрөөччү да элбэбиттэн үөрбүттэрин, астыммыттарын биллэрдилэр.

Уопсай тэрээһин уонна биирдиилээн толоруулары сыаналааһыны түөрт

СЭРГЭХ КЭНСИЭРДЭР

туруордулар.

Кэнсиэрдэр сабаланахтарын иннинэ нэһиликтэр бастыг уустарын, истэһиэһиннэрин, айар дьобурдаах, талааннаах дьоннорун араас оҥууктарыгын быыстапкаларын астына, сөҕө-махтайа, сэргии көрдүбүт. Тэрээһин, толоруу таһымын сыаналааһынга 5 чилиэннээх дьүүлүүр сүбэ үлэлээтэ. Ол курдук, жюри председателэ Н.С. Ермолаев - 6-с спортивнай ооньууларга кылаабынай режиссер, А.В. Лукин - 6-с спортивнай ооньуулар видеоконтантын кылаабынай режиссера, С.А. Орлова - культура управлениетын методиктиннэ сэбиэдиссэйэ, А.А. Дьяконов - культура управлениетын кылаабынай режиссера, Е.А. Заровняева - А. Шестаков аат сыннаалан киинин уус-уран туруоруу салаатын сэбиэдиссэйэ, 6-с спортивнай ооньуулар культурнай программаларын тэрийи дириэктитын дириэктэра.

Бу икки нэһилиэк туруорбут кэнсиэрдэригэр элбэх киһи кытынна. Көбөкөннөр

Калининскэй-Лунҕа Өлөксөй «Саргыбыт сайыннын» диэн ырыаларын хорунан толоруунан саалаатылар.

Бу икки нэһилиэккэ ылыыр-туойар, үгүсүлүүр, сценаҕа ооньуур дьобурдаах дьон, ыччат элбэх эбит.

баалынан ыттылар. Онон көбөкөннөр кэнсиэрдэригэр 38,04 баалы, бары ирдэбили тутуһууларыгар 64,84 баалы ыттылар. Оттон арбыннар бу үтүө тэрээһиннэрэ 38,35 уонна 66,55 баалларынан сыаналанна.

И. ИВАНОВ

Улуус депутаттарын сессиятыгар

РЕГЛАМЕНТ ТУТУҔУЛЛУОХТААХ

Олунньу 27 күнүгэр «Нам улууһа» МТ депутаттарын сэбиэтин 2-с сессията буолла. Онон «Нам улууһа» МТ 2014 сыллаах бюджеттин туһунан» ылыныллыбыт, ахсынны 26 күнүнээҕи, 7-2 №-дээх быһаарыыга эбиллэри уонна уларытыылары киллэри уонна «Төрөпүттэр оҕолорун көрүү иһин төлөөбүт харчыларын соробун төннөрүү (компенсация) уонна ороскуоттары үбүлээһин бэрээдэгин туһунан» 19.11.2004 с. 15-3 №-дээх быһаарыынан олохтоммут саҕа балаһыанньаҕа эбии киллэри тустарынан боппуруостар көрүлүннүлэр.

Ааспыт сыл бүтэһик ыйыгар буолбут сессияҕа улуус 2014 сыллаах бюджетин дохуоттаах чааһа 19695289810 солк. быһыллыбыта. Бу сыһыппара СР правительствотун уураагынан «Ленскэй нэһилиэк» МТ-гэ спецтехниканы булунууга 2790000,0 солк. уонна СР үөрэҕириитин министрствотун бирикээһинэн СР норуоттарын 6-с спортивнай ооньууларын көрсө үөрэх тэрилтэлэрин дьиэлэрин-уоттарын чөлүгэр түһэригэр 13241120,0 солк. эбии үбүлээһин көрүлүбүтүнэн, субсидия бэриллибитинэн бюджет дохуоттаах чааһын 1985560101,0 солк. быһарга диэн быһаарыы ылыннылар. Депутаттар бюджет ороскуоттуур чааһын 1995008809,0 солк. 2011039929,0 солкуобайынан, онтон муниципальнай иэс-күүс РФ бюджетнай кодексын 107 ыст. 3 п. сөп түбэһиннэрэн мунутуур кэмэйдэ - 50181597,0 солк. быһыллыбытын РФ бюджеттын кодексын 107 ыст. 3 п. олобуран 4616700,0 солк. эбэргэ, эбэтэр 54798297,0 солк. тиэрдэргэ диэн быһаардылар.

2004 с. сэттиннэ 1 күнүнээҕи сессия 15-3 №-дээх быһаарыытынан бигэргэммит балаһыанньа 3.3 пуунугар «Компенсацияны төлөөһүн ый ахсын» диэн тыллары «Отчуоттуур кэм кэнниттэн кэлэр ый бүтэһик чыыһылатын аһарбакка» диэн тылларынан эбэн биэрэргэ диэн быһаарыы ылыннылар.

Депутаттар сүрүн боппуруостары көрүүнү сэргэ республикаҕа үгэс быһыытынан, сыл ахсын ытыллар спорт көрүгүнэригэр күрэхтэһилэргэ бөлэмэни, кытты туһунан сүбэлэстилэр.

Сессияларга көрүлэр сорох боппуруостар матырыйааллара, бырайыактара депутаттарга эрдэ тарҕатыллан билсэн, үөрэтэн бөлэмнэммэтэр эбит. Онон боппуруостары бөлэмнээһингэ олохтоммут регламент хайаан да тутуһулуохтааҕа, көрүлүөхтээх боппуруостар бырайыактарын депутаттар интэ-тонгон билсипиттэрин эрэ кэннэ сессия көрүүтүгэр киллэрэр туһунан санатыһы буолла.

И. ИВАНОВ

Ийэ дойдубар сулууспалыбын!

МЭТЭЭЛЛЭЭХ САЛЛААТ

Кини ол туһунан манньк кэпсиир: «Мин 2012 сыл сэттиннэ ыйга армияҕа ынгырыллыбытым. Үөрэммит идэбинэн инженернэй войскаҕа түбэспитим. Приморскэй кыраайга Еропкинскэй оройуонна сулууспалаабытым. 2013 сыл атырдьах ыйыгар биһигини (биэс уолу) чааспытынан командировкалааннар Еврейскэй Автономнай уокурук киин куоратыгар Биробиджанга тиийиппитим. Онон икки ый сылдыбыппыт. Биһиги нэһилиэнньэни ыраас уунан хааччыйар эбээһинэстээх этибит. Онгубутун төһө кыалларынан толорон кэллибит».

Байаннай комиссариат

Бүтүүммүт дьыалата

КЫЛААПТЫН КИЛЛЭРИЭХХЭ

Саха Республикатын норуоттарын VI Спортивнай ооньууларын тэрийиитин өйүүр Фонда расчётнай счёта арылына.

Ааспыт нэдиэлэҕэ Фонда Правлениетын муньаһар бюджетнай тэрилтэлэр (култуура, доруобуйа харыстабыла, үөрэҕири учреддениелара), итиэннэ муниципальнай тэрилтилер муспут харчыларыттан 20% бэйэлэрин бас билиилэригэр хаалыаҕа. Фондаҕа харчы баа этүүнэн бэриллэр.

Фонда үлэтэ-хамнаһа көхтөөхтүк барарыгар, информационнай үлэ күүскэ ытылларыгар дьон-сэргэ, общественность төһүү күүс буолуоҕа, онон салалта эрэ өттүттэн буолбакка, баар бары общественнай тэрилтэлэри, ассоциациялары, сэбиэттэри, түүлбэлэри биһиги тэрээһиннэригэр көхтөөхтүк кыттаргытыгар ынгарыаҕа.

Фонда салалтата

Получатель: Некоммерческая организация «Фонд поддержки проведения VI спортивных игр народов РС (Я) в Намском улусе»

ИНН 1417999570
КПП 141701001
Банк получателя Якутский РФ ОАО «Россельхозбанк» г. Якутск
БИК 049805771
к/с 3010181060000000771
р/с 40703810060020000073

Сочи - 2014

ПАРАОЛИМПИАДА УОТА – ДЬОКУУСКАЙГА

Олунньу 26 күнүгэр Элинэ эбэбит очуостарыгар саҕыллыбыт параолимпиада уотун Дьокуускай куорат киин болуоссатыттан, Киров, Поляков уулуссаларынан «Триумф» спорт дыбарыаһыгар диэри эстафетаҕа Саха сириин параолимпиецтара кыттыыны ыллылар. Кинилэр ортолоругар Пекиннээҕи параолимпиадаҕа (2008 с.) харбааһыҥна үрүн көмүс мэтээллээх Анастасия Диодорова, Лондоннааҕы параолимпиадаҕа (2012 с.) пауэрлифтингэ үрүн көмүс мэтээллээх Владимир Балынец, эмиэ бу параолимпиадаҕа оҕунан ытыыга боруонса мэтээли ылары ситиспит Степанида Артахинова факелы өрө көтөҕөр чизскэ тигистилэр.

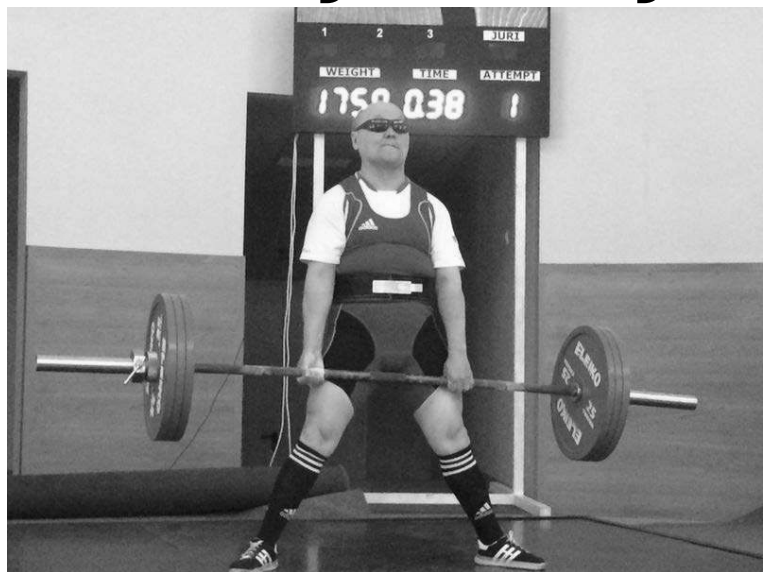
Сочитааҕы параолимпиадаҕа дойдубут сүүмэрдэммит спортсменнара спорт 6 көрүнүгэр, 72 мэтээли ыларга дьулуһуохтара. Инбэлиит параолимпиецтарбыт элбэх мэтээли ылан кыайыы өрөгөйдөөх кэлэллэрин күүтэбит.

Светлана ЕМЕЛЬЯНОВА,
Нам

Хаартыскаҕа:
параолимпиада
уотун эстафетатын
кыттыылыыхтара

Нам улууһа – спорт түһүлгэтэ

ИВАН ХАЛДЕЕВ ТУРЦИЯҒА БАРЫАҒА

Олунньу 6-10 күннэригэр спорт маастара Иван Халдеев характарынан инбэлииттэр ортолоругар пауэрлифтингэ Россия чемпионатыгар кыттыыны ылла. Чемпионакка барыта 50 киһи кытына. Бу чемпионатка кини 75 кг ыйааһыҥна кыайылыаһынан тахсан быйыл от ыйыгар Турция Анталия куоратыгар ытыллыахтаах инбэлииттэр ортолоругар пауэрлифтингэ аан дойдуну чемпионатыгар кыттарга путевка ылла. Иван Халдеев тренеринэн РФ үтүөлээх тренерэ Давыдов Петр Николаевич буолар.

Спорт управлениета

Приложение № 1
к распоряжению Главы улуса
от 24.02.2014 г. N 369-Р
ЭМБЛЕМА
VI спортивных Игр
народов РС (Я)

Данная эмблема – утвержденная официальная эмблема спортивных Игр народов РС (Я). На эмблему наносится надпись: - «VI» в середине эмблемы красным цветом. - «Намцы 2014» в нижней части эмблемы ярко-синим цветом.

Приложение № 2
к распоряжению Главы улуса
от 24.02.2014 г. N 369-Р
ЛОГОТИП
VI спортивных Игр
народов РС (Я)

Компьютерный дизайн – Е. Стручков
Консультант – О. Готовцева
Логотип был разработан в 1964 г. Длительное время использовался как эмблема Намского района, были выпущены

2014 сыл – Культура сыла

Соторутааҕыта Нам начальнай оскуолатын спортивной салатыгар «Радуга-2014» спортивной-бальной үгкүүгэ республиканской турнир ытытылынна. Бу бэртээхэй тэрээһини З.П. Винокуров аатынан оҕо искусствотун

значки, вымпелы, плакаты в таком варианте в советские времена.

Цветовое решение. Белый цвет (лебедь) – символизирует светлое, чистое, новое. В логотипе добавлены следующие цвета: синий – воздух, красный – огонь, зеленый – земля.

Графическое решение. Логотип ассоциируется с лебедью, который является геральдическим символом улуса, далее надпись указывает название улуса и дату проведения Игр.

Шрифт. Надпись «Нам 2014» имеет цельный и гармоничный графический облик, сочетается с верхней частью логотипа. Шрифт не вызывает затруднения при чтении.

Улахан хатыһылаах күрэстэһии түмүгүнэн бэйэлэрин бөлөхтөрүгэр бийиги улууспутуттан бириистээх миэстэҕэ

Приложение № 3
к распоряжению Главы улуса
от 24.02.2014 г. N 369-Р
ТАЛИСМАН
VI спортивных Игр

Идея – А. Шадрин
Компьютерный дизайн – Е. Стручков
Консультант – О. Готовцева

Эһэчээн – улыбающийся медвежонок, одетый в синюю футболку с эмблемой Игр, в красных шортах и кроссовках. Держит в руках факел (огонь) спортивных Игр. Эһэчээн – воплощение силы и удачи, необходимые спортсменам. Он – исконный герой сказок, исторический символ суровой, но прекрасной природы, знак мужества, борьбы и упорства.

Эһэчээн – улыбающийся медвежонок, одетый в синюю футболку с эмблемой Игр, в красных шортах и кроссовках. Держит в руках факел (огонь) спортивных Игр. Эһэчээн – воплощение силы и удачи, необходимые спортсменам. Он – исконный герой сказок, исторический символ суровой, но прекрасной природы, знак мужества, борьбы и упорства.

ҮГҮС КЫТТААЧЧЫЛААХ ТУРНИР

ствотын Намнааҕы оскуолатын учууталлара: Саргылана Семеновна Кудрина уонна СР үөрэҕиритин үтүөлээх үлэһитэ Любовь Алексеевна Андросова тэрийэн ыыттылар.

Күрэхтэһиигэ спонсорскай көмөнү улуустааҕы культура уонна духуобунас управлениета (нач. И.С. Новиков), оҕо искусствотун оскуолатын (дир. А.С. Афанасьев), ИП Евдокия Сергеевна Аммосова, ИП Геннадий Карлович Балсуков онорбуттар. Бу спортивной-бальной үгкүү бырайыагынан биэс сыллааҕыта онорон олохтообут Михаил Захарович Сивцев – Саха республикатын үтүөлээх үлэһитэ, Россия үгкүүгэ спордун Союзун 2-с категориялаах судьуйата кылаабынай судьуйа быһытынан дьүүллээтэ. Турниры «Мозаика» спортивной-бальной үгкүү народнай коллективн тренерэ Юрий Захарович Алексеев иилээн-саҕалаан ыытта.

Бу турнирга республикабыт улуустарыттан (Нам, Амма, Уус-Алдан, Таатта, Мэҥэ-Хаҥалас) уонна куораттан 246 киһи (123 паара), 15 үгкүү ку-

лууптарыгар дьарыктанааччылар кыттыыны ыллылар. Кыттааччылар начальнай кылаастар оҕолоруттан саҕалаан ветераннар (Бытык кырдыаастарбыт) 22 бөлөххө саастарынан араарыллан үгкүүллээтилэр.

Улахан хатыһылаах күрэстэһии түмүгүнэн бэйэлэрин бөлөхтөрүгэр бийиги улууспутуттан бириистээх миэстэҕэ

га), Дайаан Эверстов уонна Вика Николаева (Нам с., ДШИ); 3-с м. – Ариан Аргунов уонна Лена Колодезникова, Влад Баишев уонна Оливия Сивцева, Вова Бочкарев уонна Юлия Замятина (бары Намнааҕы ДШИ).

XIII юниордар бөлөхтөрүгэр: Дайаан Эверстов уонна Вика Николаева (Нам с., ДШИ) 2-с м. ыллылар.

XIV бөлөххө (юниордарга): 1 м. – Афоня Григорьев уонна Лиана Парникова, Павлик Григорьев уонна Галя Румянцева, Женя Платонов уонна Алеанна Саввина (бары Нам с., Ручеек).

XV бөлөххө: 1 м. – Коля Кириллин уонна Саргы Максимова, Максим Леонтьев уонна Нария Обутова, Слава Охлопков уонна Дарияна Данилова (бары Нам с., Ручеек), Ваня Ядрев уонна Күннэй Николаева (Үөдэй, Сардаана); 2 м. – Петя Новгородов уонна Анисья Гаврильева, Юрий Черноградская уонна Ангелина Посельская.

XIX бөлөххө (Гранд сеньордар-1): 1 м. – Яков Никитин уонна Раиса Никитина (Хамаҕатта, Ретро-Данс).

XX бөлөххө (Гранд сеньордар-2): 1 м. – Николай Андросов уонна Людмила Никитина (Амма), 2 м. – Роман Софронов уонна Екатерина Саввинова (Хамаҕатта, Ретро-Данс).

Көстөрүн курдук, бийиги улууспутуттан бу бэртээхэй спортивной-бальной үгкүүнэн умсугуйан туран дьарыктанааччылар, бу үтүө көрүнү сэнээрээччилэр сылтан сыл үксээн иһэллэр. Күнники сылларга үгкүүһүтүтүтүт да ырылхайдык көрдөрүллөр.

И. ИВАНОВ

Кини - киниэхэ

2012 сыл ыам ыйын 22 күнүгэр сүрүбүм инфарктаан, ыам ыйын 24 күнүгэр куоракка киирэн операцияны ааспытым. Ити күнтэн ыла күн бүгүнүгэр дылы үрүн халааттаах аан-ныаллар көрүүлэринэн, кинилэр

ҮРҮН ХАЛААТТААХ ААННЫАЛЛАРБАР МАХТАЛ

бүөбөйдээһиннэринэн ама буолан, атаахтар туран сылдырбынан, кинилэргэ ис сүрэхтэн тахсар барба махталбын тирдэбин. Бу ааспыт икки сыл устата элбэх ахсааннаах балыһаларга, ол ийигэр медцентрга, республиканскай балыһага хаста да киирэн эмтэнэн табыстым. Улууһум ийигэр Хатырыкка, Партизанга уонна терапияга хаста эмэтэ киирэн эмтэнэн, билигин үчүгэй буолан эрэбин.

Түгүһүнэн туһанан, миигин эмтэбит, көрбүт-истибит бары быраастарбын, медперсоналы

кэлэн иһэр дьахталлар Аан дойдутаагы бырааһынньыктарынан, кулун тутар 8 күнүнэн, итиитик-истинник эбэрдэлибин. Баҕарабын тус олоххутугар дьолу-соргуну, үлэтигэр үрдүк ситиһиилэри, алмаас курдук кытаанах доруобуйаны, өрүү манньк ырыһах дьонго

сылаас-сымнаһас сыһаннаах буолун! Чуолаан, кардиолог быраас Егорова Ольга Тимофеевнаны, функциональнай диагностика бырааһа Индеева Варвара Ивановнаны, терапия кылаабынай бырааһын Михайлова Любовь Ивановнаны, эмтиир бырааспын Кириллина Ольга Дмитриевнаны, балыһа медперсоналын, тех. үлэһиттерин истинник эбэрдэлибин, махтанабын. Бары дьоллоох буолун, өрүү үөрэ-көтө сылдыһын.

А.С. СОФРОНОВ,
үлэ, тыыл бэтэрээнэ

Алтыс төгүлүн ытыллар республикатаагы «Далбар Хотун» күрөс быйыл муус устар 12 күнүгэр А.Е. Кулаковскай аатынан Норуоттар добордоһууларын дьэитигэр ытыллар. Бу күрөс сытан сыл кыттааччылар да, көрөөччүлөр да өттүлөрүттэн улахан болжомтону тардар, үгүс үөрүүнү бөлөхтиир үтүө дьаһалга кубулуйда. Күрөс тэрийээччилэринэн Саха республикатын «Сахабэчээт» автономнай тэрилтэтэ (салайааччы Александр Веревкин) уонна «Далбар Хотун» сурунаал (сүрүн редактор Галина Полускина) буолаллар.

Былырыын Амма, Таатта, Чурапчы, Томпо, Нам, Кэбээйи, Бүлүү улустарыттан бииртэн биир дьонун-мааны күн күбэй ийэлэр «Далбар Хотун» аатын ыларга күрэхтэспиттэрэ. Түөрт түһүмэх устата дьэ кэргэннэрин билиһиннэрэн, талба талааннарын көрдөрөн, аһымал санаа акциятыгар амтаннаах астарын атыылаан, уран оҥоһуктарын быһтаапкалаан кыттааччылар бары даҕаны дьин чаччы Далбар Хотун буолалларын бигэрэспиттэрэ. «Далбар Хотун - 2013» үрдүк аатын Таатта Боробулуттан сылдыр Екатерина Винокурова ылан үөрүүтэ үксээбитэ. Бу ситиһинэн кынаттанан, Екатерина Матвеевна 2013 сыл түмүгүнэн үлэтэ-хамнаа үрдүктүк сыналанан, «Орто уонна дьобус бизнеси сайыннарыга кылаатын иһин» СР Президенин бириэмийэтинэн наҕараадаланна.

Быйылгы күрөс уратыта – маҕнайгы түһүмэх улустарынан ытыллар буолла. Оно кыйыгыттар сайаапкалара хомуллан, иккис түһүмэххэ дьүүлүүр сүбэ кэтэхтэн көрүүнү ытан, финалга сэттэ ийэ кыттыһы ылыа. Көрөөччүлэргэ эмиэ сахалы таҕаска күрөс биллэрлэлэн, кыйылылаах «Хикари» туристическай фирматтан пүтөкүлүкү наҕараадаланыа.

Кэлэн иһэр Аан дойду дьахталларын күнүнэн эбэрдэлээн туран, бары кэрэ аҕардары манньк үтүө дьаһалтан туора турбакка кэлэн көрөргүтүгэр, Ийэни уруйдуур, дьэ кэргэни айхаллыыр истин бырааһынньыкка кыттыһы ыларгытыгар ыгырабыт. Билиэтэр кулун тутар 25 күнүттэн атыһа тахсыахтара.

КУЛУН ТУТАР 8 КҮНҮНЭБИ БЫРААҤЫННЫК ИСТОРИЯТА

Бу күн дьон барыта күүтэр бырааһынньыктарыттан биирдэстэрэ: улахаһтар уонна оҕолор, эр дьон уонна дьахталлар, уолаһтар уонна кыргыттар. Ким эрэ бэлэх бэлэмниир, ким эрэ чугас дьахталларыгар тугу бөлөхтиирин туһунан толкуйдуур, ким эрэ бу күн истин-иһирэх тыллары истээри күтэр. Бу бырааһынньыгы саас, сылаас уонна таптаһ күнүнэн ааҕаллар. Интэриһинэйэ дьин, үйэ устата, хайа үөскүүбүтүн ыла элбэх мөккүһүнү таһаарар, кириитикэлэнэр.

КУЛУН ТУТАР 8 КҮНҮН БЫРААҤЫННЫК ИСТОРИЯТА, СЫЛЫКТААҤЫННАР УОННА ИСТОРИЧЕСКАЙ ЧАХЧЫЛАР

Үгүс киһини Кулун тутар 8 күнэ хантан кэлбитэ интэриһиргэтэр. Историяттан биллэринэн, дьахталлар бэйэлэрин бырааптарын иһин охсуспуттарынан сибээстээн үөскээбит. Атах таҕаһын, текстильнэй уонна таҕаһы тигэр фабрикалар бэрэстэбииттэллэрэ аан бастаан Нью-Йорк куоракка кулун тутар 8 күнүгэр мустубуттар. Ол 1857 сылаахха, дьахтар үлэлиир усулуобуйата быстар мөлтөх туруктаах кэмигэр буолбут: кинилэр 16 чаас үлэлииллэрэ, ону тэнэ ыарахан үлэлэрин иһин эр дьоннооҕор олус кыра хамнаһы ылаалара. Ол иһин дьахталлар ыарахан усулуобуйалаах үлэ чааһа 10-тан элбээбэтин, онтон хамнаһа эр дьону кытта тэн буолаһын туруорсубуттар. Элбэх манифестация түмүгэр сорох ирдэбиллэрэ толоруллубуттар, ол иһигэр үлэ чааһа кылгатыллыбыт. Ол сылларга АХШ-гар профсоюзтар үгүөрүтүк тэриллибиттэр. 1857 с. кулун тутар 8 күнүгэр буолбут манифестация түмүгүнэн барыта дьахталлар чилиэннээх профсоюз тэриллибит. Маны таһынан бу түгүнтэн ыла дьахталлар быһбардыыр бырааптарын туруорсан барбыттар.

РОССИЯГА КУЛУН ТУТАР 8 КҮНҮН БЫРААҤЫННЫК ИСТОРИЯТА

1910 с. социалистка дьахталлар мустубут аан дойдутаагы 2-с конференцияга Клара Цеткин кулун тутар 8 күнүн дьахталлар аан дойдутаагы бырааһынньыктарын быһытынан бэлэтииргэ этии кылаһтыһыттан ыла 95 сылаага. Ол кэмгэ бу күн дьахталлар бырааптарын иһин охсуһуулары кытта сөп түбэһэрэ. Клара Цеткин ыгырытынан үгүс дойдуга дьахталлар кыаммат-түгэммэт олохторун утары охсуһан барбыттар. Кинилэр үлэҕэ

уонна сөптөөх хамнаһка бырааптарын туруулаһыттар. 1911 сылтан кулун тутар 8 күнэ Данияга, Германияга, Швейцарияга, Австрияга бэлэтиэнэр.

Онтон Россияга бу бырааһынньык аан бастаан 1913 с. бэлэтиэммит. Бу түгүһүнэн сибээстээн Петербург куорат градоначальнигар көрдөһүү сурук бэлэмэммит, оно этиллибитин тэрээһин «дьахтар боппуруоһугар аналлаах научнай сарсыарда» дьин ааттаммыт. Көнүл ылан баран балтараа тыһыһыч кэринэ киһи кулун тутар 2 күнүгэр Калашниковай килиэп биржатыгар тугаах боппуруостарын быһаарсаары мустубуттар. Саамай сүрүн туруорсууларынан ийэ буолууну хааччыһы, куолаһка быраап, олох ыарахана буолбуттар. 1917 с. Россия дьахталлара «Хлеба и мира!» дьин лозуннаах куораттар уулуссаларыгар тахсыбыттар. Бу Николай 2-й ыраахтаагы престолуттан аккаастанарын туһунан иһитиннэриитин аҕыйах хонук иһинэ буолбут. Временной правительство быһаарыһытынан бу кэмтэн ыла Россия дьахталларыгар быһбардыыр быраап бэрлибит. Урукку календарынан ити олунһу 23 күнүгэр буолбут, онтон саҕа календарынан - кулун тутар 8 күнүгэр. Ол кэмтэн ыла бырааһынньык политическай ис хоһоонноох этэ.

СЭБИЭСКЭЙ УОННА БИЛИҢНИ КЭМНЭ

Сэбиэскэй былаас кулун тутар 8 күнүн туга дьахталлар аан дойдутаагы күннэринэн билиммит, государственнай бырааһынньык быһытынан биллэрбит. 1965 сылтан ыла бу күн өрөбүл. Бырааһынньык саҕаланыта тэрилтэлэргэ үөрүүлээх тэрээһиннэри ытталлара, онтон государственнай деятеллэр дьахталларга аналлаах государственнай политика олоххо хайдах киирэрин туһунан дакылааттыһыллара.

Бүгүн кулун тутар 8 күнэ политическай бырааһынньык курдук сыналаммат. Бу күнү СНГ бары кэриэтэ дойдуга аһаҕа бэлэтииллэр. Онтон Грузияга, Молдавияга, Киргизияга, Украинага, Азербайджанга урукку аатынан сылдыр. Узбекистанга Ийэ күнэ дьин ааттанар. Арменияга муус устар 7 күнүгэр көһөрбүттэр уонна Ийэ буолуу уонна кыраһыабай буолуу күнүнэн ааттыһыллар. Ол гынан баран бу күнү хас дойду аайы ийэлэригэр, кэргэтэригэр, таһтыр дьахталларыгар, коллегаларыгар истин тыллары этээри бары күтүлэлэр.

БЫРААҤЫННЫК КИМ АЙБЫТАЙ?

Клара Цеткин дьахталлар барааптарын иһин актыыбынай охсуһааччы этэ. Кини аата дьахталлар аан дойдутаагы Күннэрин кытта ыкса сибээстээх.

Немецкэй уонна аан дойдутаагы социалистическай уонна дьахтар хамсааһынын биир саамай биллиилээх деятелэ Клара Цеткин 20-с үйэ историятыгар актыыбынай коммунистка эрэ быһытынан буолбакка, дьахтар быраабын иһин европейскай хамсааһын олохтоһууга улахан оруолу оонньообут реформатор-дьахтар быһытынан киирбитэ. Сэбиэскэй кэмгэ кини улахан үтүөтүнэн Дьахталлар аан дойдутаагы Күннэрин олохтуур этиитин олоххо киллэри буолар.

Клара Цеткин (Айснер) 1857 с. Видерау дьин кыра саксонскай куоракка тыа сириин учууга дьэ кэргэнигэр төрөөбүтэ. Эдэр сааһыгар Клара бэйэтин саастыһаахтарыттан билин-көрүүн баҕарарынан уонна өйүгэр түргэнник хатыгырынан уратылааҕа: 9 сааһыгар Гете уонна Шиллер хоһооннорун барытын аахпыт, өйүттэн ааҕар эбит, 12 сааһыгар историк Томас Карлейль «История французской революции» айымнытын өйүттэн ааҕара.

ПОЛИТИКАҒА БАСТАКЫ ХАРДЫЛАР

Өссө Лейпцигскай педагогическай гимназияга үөрэнэр кэмигэр социал-демократтар кистэлэн муньахтарыгар сылдыбыт, 1878 с. социалистическай рабочай партияга киирбит. Бу кэмгэ кэргэнин-нуучча эмигранта, революционер Осип Цеткины кытта билсэр, сотору кэминэн Германияга социалистары сойуолаһы күүһүрбүтүтүн куотан кинилиин Цюрихка көһөргө күһэллэбит.

1882 с. Цеткиннэр Парижка олохсубуттар, оно Осип уонна Клара партийнай үлэнэн дьарыктаныларын салҕабыттар. Социал-демократическай хаһыаттарга тылбаастаан уонна бэчээттэнэн хамнастаналлар.

Кэргэнэ Осип 1889 с. сэлликтэн өлбүт, Клара икки уолун кытта соҕотох хаалдыт. Клара «Цеткин» дьин арспаанһанан илии баттыр эбит эрэри, Осиптыын официальнойдык холбоспохтор.

ДЬАХТАЛАР БЫРААПТАРЫН ИҤИН ОХСУҒУУ

Францияга олорон Клара 1889 с. Парижка буолбут 2-с Интернационал учредительнай конгрессин бэлэмнээһингэ уонна үлэтигэр актыыбынайдык кыттыбыт. Интернационалга кини революционнай охсуһууга дьахтар оруолун туһунан тыл эппит. Германияга социал-демократтары сойуолаһын тохтообутун кэннэ дойдуга төнөн кэлбит. 1892 сылтан Штутгартка «Равенство» дьин социал-демократическай партия дьахталларга аналлаах хаһыатын таһаарыт.

1907 с. Клара Цеткин партия иһинэн тэриллибит дьахтар отделениетин салайыт, Роза Люксембуру кытта дьахтар быраабын иһин туруулаһыт. 1910 с. Копенгагенга буолбут социалистка дьахталлар аан дойдутаагы 2-с конференцияга Клара Цеткин этиитинэн кулун тутар 8 күнэ дьахталлар аан дойдутаагы бырааһынньыктарын быһытынан бэлэтиэнэн барбыт, кэлин 1857 с. кулун тутар 8 күнүгэр

Нью-Йорк куоракка буолбут демонстрация үбүлүйүгэр сөп түбэһиннэриллэбит.

КЭЛИН ОЛОХСУЙБУТ СИРЭ - СОВЕТСКАЙ СОЮЗ

1917 с. Цеткины бастакы аан дойдутаагы сэриини утары пропагандатын иһин партия салалтата «Равенство» хаһыат редакциятыгар үлэлииртэн босхо-лообут. Ол сылга кини независимай социал-демократическай партияны тэрийгэ кыттыһы ылбыт, 1918 с. ахсыннытыгар Германия компартията тэриллибитин кэннэ партия кэккэтигэр рабочайдартан чилиэннэри киллэриини туруорсубут.

1920-1933 сс. Цеткин коммунистическай партия аатыттан рейхстага куруук депутатынан талыллара, маны тэнэ Коминтерн аан дойдутаагы дахталларын секретариатын салайара. 1920 с. 63 сааһыгар Клара Цеткин аан бастаан Советскай Союзка кэлбит, оно Ленини уонна Надежда Крупскаяны кытта билсибит. Кэнники сылларга Цеткин Москвага Коминтерн конгрессарыгар кытта хаста да кэлэ сылдыбыт. Ленини уонна Крупскаяны кытта истин сыһаннаахтара.

1932 с. от ыйыгар рейхстага быһбар түмүгэр Германия парламентыгар национал-социалистар элбэх куолаһы ылыһыларыгар Клара Цеткин Москвага сылдыбыт. Рейхстаг кырдыһас депутатын быһытынан бастакы сессияны арыһар бырааптаах буолан доруобуйата мөлтөбүн да иһин, Берлингэ барыт уонна нацизм кутталын туһунан уоттаах тылы эппит, биир кэлим антифашистскай фронту тэрийэргэ ыгырыт. Германияга ханас партиялар бобуллубуттарын кэннэ Цеткин бүтэһик үрүүлүбүт сиригэр - Советскай Союзка кэлбит.

Кини 1933 с. от ыйын 20 күнүгэр 73 сааһыгар Архангельскайга өлбүт. Немец революционеркатын похоронатыгар 600 тыһ. кэринэ киһи кыттыһы ылбыт. Уңуоҕа Москвага Кыһыл Болуоссакка Кремлевскай истиннээх урнага ууруллубут.

Интернет ситимиттэн

Ыччат айар, дьулуһар ...

ОБОЛОРБУТ СИТИИИЛЭРЭ

Хас биридди төрөппүт оҕолорбут ситиһиилэриттэн долгуйан үөрэр. Ол курдук, И.Е. Винокуров аатынан педагогическай колледж устудьун оҕолоро ааспыт сый ахсынньытыгар Санкт-Петербурга ытыллыбыт „Праздник детства“ дьин куонкурус күрэххэ кыттан кыйаан-хотон кэлбиттэрэ. Уруккү бөлөҕө „Айылдан“ I-кы степеннээх лауреат аатын ылбыта, мода, „Театра“ – Гран-при хаһаайыттара буолар үрдүк чиэскэ тиксипиттэрэ.

Араас дойду омок оҕолорун кытта күрэхтэһэн, икки күннээх улахан кэнсиэр буолбут. Оҕолорбут Саха сириттэн баран кыттан, бэйэлэрин талааннарын, добурударын көрдөрөн саха омокпут культураны, кэрэ тыйыс айылбалааһын көрдөрөн, көрөөччүлэртэн улахан биһирэбил, сыанабыл ылбыттара биһиэхэ, төрөппүттэригэр, үөрэтэр кура тордарыгар, уһууааччыларыгар үтүө өйдөбүл буолар.

Бу оҕолорбут улахан ситиһиилэрэ буолар. Онон ханнык баҕарар оҕону сырдыкка-кэрэҕэ угууан, төрөбүт дойдуларын таптыырга, харыстыырга, үөрэхтээх, үлэһит дьон буолалларыгар туруулаһахтаахпыт.

Улахан махталбын тиздэбин директор Ядреева Е.В. уонна оҕобун үтүгүгү үөрэтэр салайааччыга Попова М.С. Баҕарыам этэ үлэһитигэр үрдүк ситиһиилэри, өссө да маньык эдэр ыччаты ырыаҕа-тойукка угууан, кинилэр үөрэхтээх дьон буолан, төрөбүт дойдуларын ааттата туруохтара дьин эрэнэбин.

Н.Н. АРТАМОНОВА, 1 Хомуस्ताах

Поэт Таллан Бүрэ төрөбүтэ 105 сылын көрсө

Бу ыйга Е.С. Сивцев – Таллан Бүрэ төрөбүтэ 105 сылыгар аналлаах үөрэнээччилэргэ аабылар буолан аастылар. «Эн аах, таптаа – бу дьикти поэзияны, кири, сырыт Таллан Бүрэ саарыстыбатыгар. Бу саарыстыбаттан эн санаан сырдаан, өйүң үрдээн, сүрүңүн тэбиит эрчимирэн тахсан!» дьин саха народнай поэта Семен Данилов олус да бэргэнник эпит эбит. 5-11 кылаас үөрэнээччилэрэ поэт хоһоонноруттан аахтылар, тыл оонньуутугар күрэхтэстилэр, саха тылын учуутала Протопопова Е.Д., библиотекардар Никифорова О.Н., Корякина П.П. оҕолорго поэт олоҕун, айар үлэтин туһунан кэп-

СҮГҮРҮЙЭР СУРУЙААЧЧЫБЫТ

сээтилэр, кинигэлэрин ырыттылар. Аабыларга кыттыбыт оҕолорго Таллан Бүрэ мэтириэттээх сертификаттар, кыйаыылаахтарга анал бириистэр туттарылыннылар. Нэдиэлэ устата бары кылаастарга Таллан Бүрэ үбүлүөйүгэр аналлаах кылаас чаастара буоллулар. Үөрэнээччилэр чаччы даһаны өйдөрө сырдаан, санаалара көтөбүллэн, сүрэхтэрин тэбиитэ эрчимирэн ыллаҕа. Бири дойдулаахтарынан киэн туттар санаа сабыллыбыта саарбахтаммат.

Евдокия ПРОТОПОПОВА, Салбан

Арба, мань аахпытын дуо?

ААТЫ ҮЙЭТИТЭР КИНИГЭЛЭР

Суопшар дьин күн айы кэпсэтэр тылбыт французтартан кирибит тыл эбит. Кинилэр „сафёр“ дьиннэрин тылбааһа „кочегар“ дьин өйдөбүлү биэрэр.

Биһиги тыабыт сирин бары ыарахан үлэтин үмүрү тутан иһээччи техника буолар. Бу техниканы үлэлэтээччилэр механизатордар, суопшардар, тырахтарыстар дьин буолаллар. Уһун уорааннаах кыһыкны тымныыга эрэйи көрөн, төһөлөөх тоноллоору буолуой? Оттон сайынны өнүрүк куйааска тиригэн-хорутан, буһан-хатан, көлөһүн аллан, күн айы үлэлээн, колхоз-совхоз үлэтин өрө тутан кэллэхтэрэ буолуой? Дьэ ол иһин, бу дьону үйэтитэр санаалаах бэйэбит уолбут Афанасий Михайлович Бурнашев ылсан, кинигэни кэпсээн хас эмэ үйэҕэ тийэр өйдөбүлү онордо дьин дьон махтала баһаам.

Магнайгы холкуостан аныгы совхозка диэри үлэлээн кэлбит дьон тустарынан хаартыскалаан, кинигэҕэ сийилии кэпсэммитэ кимиэхэ баҕарар ис кирибэх өйдөбүлү биэрэр. Билэр дьонун хаартыскатын көрө олорон хайдах үлэли сылдыбытын аахтааха илэ көрбүт курдук сананар эбикиин. Кинигэни ыллын да мээһэ бэчээттээн кэбиспэттэр. Туох ханнык – барыта төлөбүрдээх. Бу туһунан Афанасийтан ыйышпышпар „дьон ыарыҕатарын бэрдиттэн кыбыстабын“ дири. Кинигэҕин „төһө дьин этэй?“ диэбиппэр, „500 солк. сөп буолуо этэ“ диэбитэ. Мин санаабар, ити олус кыра. Атын дьон бүтүн сүөһүнү туттабыт диэччилэр. Аймах, бэйэ дьонун туһугар киһи кэрэйбэт суумата. Өр сылларга уура сылдьан аһыннаах айы кинигэни илиигэр ылан ааҕа, көрө сылдьарга кэрэ. Хос-хос сиэннэргэ тийэр күндү бэлэх буоллаҕа.

Өскө, Афанасий Михайлович көбүлээн кинигэ таһаарбатаҕа буоллар, бачча улахан Хамаҕатта нэһилиэтин дьонун утум-ситим умнуо эбиһит. Ол иһин, икки кинигэ ааптарыгар А.М. Бурнашевка уҕараабат махтал буолуохтун.

Н. КОКОРЕВ, Хамаҕатта

Оскуола – билии кыһата

Оскуола. Бу омок көрдөххө үөрэх тэрилтэҕэ эрэ буолбатах, бу бэйэтэ аһаҕас дууһалаах, тупса уратылаах, инникигэ сирдир аналлаах, күүспүтүгэр күүс эбэр, олохпугар сырдык сулуустуу сыдыаайар туох эрэ дьикти көстүү. Ол кэм дьикти иэйитэ сый-хонук аастаһын аайы ордук күндү, ыраас, дириг буолара күүһүрэн иһэр.

Оскуола... Эн дьылҕан, үрдүк аатын, сайдыын төрүөтэ үлэлээн кэлбит учууталларгыттан, үөрэммит оҕолоргуттан, бар дьон сыйһаныттан, уопастыба уларыһыларгыттан тугулукутаах. Ол эрэн, бири уларыбат: үйэлэр тухары оскуола оҕону үөрэх-билии киэн аартыгар ситээн киллэрэр сибэтиэй аналлаах. «Үөрэх-билии кыһатын аанын тэлэччи аһан, модун санаанан сайытаран, саҕа тыһы түстүөххэ!» дьин девизтээх И.С. Гаврильев аатынан Нам 1№-дээх орто оскуола үөрэнээччилэрэ уонна коллектива олунньу ыйга капиталнай өрөмүөн кэнниттэн, саҕа сахалы тыһынаах, аныгылы тупсаҕай дизайннаах оскуола презентациятын үөрүүлээх быһыыга-майгыга, 28-с үөрэх сылын көрсө бар дьонун иннигэр аанын тэлэччи аста.

Саха тылын учууталлара төрөһүнү үөрүүлээх быһыыга-майгыга астылар. Саха сиринэн аал уот оттон, алгыс тылын этэн, ыалдытытары арыылаах алааһынан айах тутан күндүлээтилэр. Ыс бурдуу унаарыйан оскуола иһэ сахалы сиринэн ырааһырыкка дылы буолла. Хас биридди ыалдыт Аал Луук маска салама ыйаан оскуолаҕа алгыһын хаалларда.

Аныгы үйэ сиринэн, оскуола олох хаамытын кытта тэнгэ хардылаатаҕына эрэ, бу уларыта турар эйгэҕэ олорорго, үлэлииргэ сөп түбэхэр, личность быһыытынан киэн сайдыылаах, инникигэ дьулуурдаах киһини иитэн таһаарар кыахтанар.

Быйылгы үөрэх дьылыгар 141 сааһын туолбут, туһунан үтүө үгэстэрдээх, элбэх умнуллубат суоллаах-истээх кырдыаҕас оскуолабыт 8 ый капиталнай өрөмүөнүнэн сибээстээн сабыллан турбута. Бу үһүн кэмгэ республикабыт, улууспут көмөлөрүнэн үгэс элбэх үлэ үлэлэннэ, уларыһылар-тэлэрийиилэр таһыстылар. Оскуолабыт саҕа тыһыннан, саҕа сүүрэннэнэн барыбытын үөрдэр. Оскуола директора Екатерина Петровна Габышева бу сүҥкэн элбэх үлэ эһиэтинэһин ылынан, үлэһиттэри хонтуруоллаһан үлэ түмүктээх буоларын ситистэ.

Оскуола – нэһилиэк духуобунай киинэ, сырдыкка-кэрэҕэ уһууу уята буолар. Үөрэх ситимэ салгыс сайдарыгар тупсарыгар саҕа кыахтар үөскүүлэр. Билигин кэм ирдэбилигэр сөп түбэһиннэрэн үөрэнээччигэ хаачыстыбалаах үөрэҕи биэрэр. Оҕо олоххо бэлэмнээх буоларыгар, инник олобор бэйэтин идэтин сөпкө тайанарыгар, үрдүк эһиэтинэстээх, дойдутугар быһаччы туһалаах киһи буолан тахсарыгар оскуолабыт коллектива бары кыағы ууран туран үлэлихамсыы, айа-туга сылдьар.

Ол курдук, күн бүгүн 506 үөрэнээччи, айымньылаахтык үлэлиир 57 учуутал, олоҕор иһэригэр 22 үрдүк, 24 бастакы категориялаах учуутал үөрэх кыһатыгар оҕону үөрэтиигэ иитиигэ күүстэрин, кыахтарын уураннар кырата суох кылааттарын киллэрэннэр былааннаахтык үлэлииллэр.

Сүрүн сорукупут – үөрэх-билии хаачыстыбатын үрдэтии, иити үлэтигэр оҕолор личность быһыытынан дигиттэр талааннарын аһан олох окурдарыттан самныбакка бэлэмнээх буолаллары ситиһи, оҕо иллэн бириэмэтин туһалаахтык атаарыгар кылаас таһынааҕы дьарыктары сөптөөхтүк аттаран тэрийи, эт-хаан өттүнэн чөл туруктаах буолууга эрчийи, оҕо доруобуйатын харыстыырга, сир-майгы өттүнөн сайаҕас, сайдам буоларга, нуруот үтүө үгэстэригэр бэрини-

илээх буолууга угууу-такайы буолар.

Быйылгы үөрэх дьылыгар өрөмүөнүнэн сибээстээн үс сиринэн сүүрэ сыдыһан икки чыһаҕы түмүктээтибит. Төһө да уустук балаһыанньа үөрэннэри улууска да, республикаҕа да предметнэй олимпиадаларга, үөрэх таһынан ытыллар тэрэһиннэргэ учууталларбыт, үөрэнээччилэрбит тохтоон хаалбакка барытыгар көхтөөхтүк кыттан инник күөҥнэ сылдьабыт. Тоһоҕолоон этиххип баҕарабын, улуустаағы предметнэй олимпиадаларга 55 үөрэнээччи кыйаыылааһын уонна призеруна буолдулар. Чөл олоҕу пропагандалыыр II-с улуустаағы слет «Ай-Тал-Кый» дьин күрүөүр оскуолабытыттан элбэх оҕо кыттан сыаналаах бириистэринэн, кэрэһитинэн наһараадаланнылар. Яковлева Желя, Сидорова Милена уонна 6 «а» кылааһын коллектива үс күрүҥнэ гран-при хаһаайынырынан буолбуттара. Нам улууһугар оҕо хамсааһынын сайыннарар сы-

кадетскай оскуола тэрийиитинэн уолаттар аабыларын научнай-чинчийэр үлэлэри көрүү көрүөүр Наумов Айсен, Заровняев Дьулуур – 3 миэстэ, учуутал Колодезникова Валентина Михайловна. Бири сүрүн киэн туттуубутунан – оҕону чөл туруктаах, эт-хаан сайдытыгар угууар физкультура учууталлара былааннаах эрчийиилэринэн үөрэнээччилэрбит республикаҕа үлэ күрэхтэһиилэргэ инник миэстэлэри ситиһэллэрэ буолар.

Быйылгы 2013-2014 сыллаах үөрэх дьылыгар учууталлар республикатаағы күрэхтэһиилэргэ көхтөөхтүк кытыннылар. Ол курдук, Саха республикатын президенин иһинэн ытыллар «Профи-учуутал» күрүөүр уопсайа 21 учуутал холонон көрдө. Олортон 15 учуутал улуус үрдүнэн үрдүк баалы ылла. Биһиги оскуолабытыттан икки түһүмэххэ история предметин эдэр учуутала Лукина Любовь Ивановна, ону таһынан омок тылыгар баай оҕыттаах учуутал Маркова Вера Ильинична кыт-

САЙДЫ САНГА КЭРДИИҔЭ

таннар, үһүс түһүмэххэ дириг билиитинэн Вера Ильинична финалист аатын сүгэн үөрүүбүтүн үксэттилер. Улуус тэрилтэтин икки ардыларыгар профсоюз күрүөүр өркөн өйдөөхтөр күөн көрсөр «Бэйэ оонньуута» дьин интеллектуальнай оонньууга оскуолабыт хамаандата 2 миэстэни ылла.

Бу курдук, хас биридди үөрэнээччи, оскуола коллектива уонна төрөппүттэр төһүү үлэни көрсөн, бары күүһү ууран, оскуолабыт ремонтун түбүктээх үлэһэн түмүктээтибит. Айымньылаахтык, таһаарылаахтык үлэлииргэ, үөрэнэргэ кыах, усулуобуйа барыта тэрилиннэ. Төһө да сыллар-хонуктар аастахтары аайы оскуолабыт сырдыкка-кэрэҕэ угуура, сымнаҕас, эйгэс тыһа өссө күүһүрүгэр дылы.

Нам оскуолатыттан күүрсун аһынан, үөрэх-билии кыһатын иһэринэн үйэлэри унуордаан, саха нуруотун туһугар сүҥкэн кылааты хаалларбыт, чолбон сулустуу сыдыаайар улуу дьоннорбутунан – Максим Кирович Аммосов, Илья Егорович Винокуров, Николай Семенович Охлопков уонна да атыттар ааттарынан киэн туттабыт.

Оскуолабыт өрөмүөнэ бүтэн, сайдыы саҕа кэрдийиигэр тахсыбытынан араас сылларга үөрэммит выпускниктарбыт, улууспут салайааччылары, инник күөҥнэ сылдьар тумус туттар дьоммут эҕэрдэлэрин тирээтиллэр, кэлэр көлүөнэҕэ алгыс тылларын анаатылар. Үтүнү-кэрэни өйдүүр, үйэлээби, кэскиллээби айар, Сахабыт сирин, улууспут сарсынны саргытын салайсар үлэһит бастыһнарыгар оскуола администрацията махтал суруктары, өйдөбүннүк бэлэхтэри туттарда.

Оскуола уус-уран талааннаах үөрэнээччилэрин туруоруутунан эҕэрдэ кэнсиэрин ыһырылаах ыалдытыгар сүргэлэрин көтөҕөн сэнээртэ.

Эҥсиэли хочотун маанылаах дуолугар, Төрүһүтү түстэммит биһигэр, Нам сирин ааттатар үтүөкөн оскуола Үөрэди, билиин үксэтэр. Үүнэ тур, тупса тур, Бастакы оскуола. Үөрэххэ ыччаккын уһууа, Чугдаарый, чугдаарый, Чуораамыт биһинэ. Билиигэ-сайдыыга ыһырга.

Бу Лина Михайловна Полякова суруйбут, Валерий Ефремович Егоров мелодиятыгар оскуола гимнин тылларынан түмүктээн туран, кэлэр көлүөнэ ыччатын төрөбүт-үөскээбит төрүт дойдугутун ытыктаан, түөлбэбит хоһун дьоннорунан киэн туттун.

Елена КРИВОШАПКИНА, Нам 1 №-дээх орто оскуолатын ЦИ «Телепрессфоторевю» куруһуок салайааччыта

**И.Д. Винокуров –
Чабылдан 100 сылын
көрсө**

Бу сылга Саха сириг талааннаах сүдү поэта, суруйааччыта, Улуу суруйааччыларбыт А.Е. Кулаковскай – Өксөкүлээх Өлөксөй, А.И. Софронов – Алампа уонна Н.Д. Неустроев ааттарын норуокка, бастакы үс саха суруйааччыларын быһыытынан таһаарбыт үгүлээх, норуот ырыата буолан Аҕа дойду сэриитигэр Кыайыны аҕалсыбыт «Хайыһар» ырыатын тылын суруйбут, биһиги, Наммыт киэн туттар поэта Илья Дороевич Винокуров – Чабылдан от ыйын 31 күнүгэр 100 сылын туолар.

И.Д. Винокуров – Чабылдан олус кылгас олоҕу олорбута (38 сааһыгар 1952 с. бьылдан өлбүтэ), ол гынан баран поэзия-музыка, поэма-остуоруйа, искусство-фольклор араас көрүнгөригэр бэйэтин талаанын бизрэн, үгүс айымньылары айан хаалларбыта. Ол туһунан Россия уонна Саха сириг искусствоһун үтүөлээх үлэһитэ Л. Габышев манньк ахтар: «Өскөтүн киһи уруһуйдуйт үөрэрин ылыгыта буоллар, болотуна бэртээхэй маастара тахсыа этэ, онтон музыкальнай үөрэхтээҕэ буоллар, талааннаах музыкант, композитор эбэтэр дирижер буолара саарбаа суох». Оннук толору талааннаах эбит биһиги Чабылдаммыт! Маны таһынан, Илья Дороевич саха норуотун культуратын, фольклорун, нуучча уонна аан дойду литературатын, искусствотун, суруйааччыларын, поэттарын, композитордарын, художниктарын элбэх айымньыларын үөрэтэрэ, үрдүктүк сыаналаан үйүтүтэр үлэни үгүһү онорбута, тылбаастаан хаалларбыт үлэлэрэ бүгүн, биһиэхэ, ордук оҕолору, эдэр ыччаты иитиигэ туһата баһаам. Аңардас «Хайыһар», «Герой Попов туһунан ырыа» биһиги иннинээҕи уонна биһиги көлүөнэлэр уостан түспэт ырыаларбыт буолан олохпугар патриотическай өйгө-санааҕа күүскэ итиллибиппит. Чабылдан 40-тан тахса ырыалара радио фондатыгар баар диэн суруйаллар. Марк Жирковтун, Т. Литинскэйдиин П.А. Ойуу-

нускай «Дьулуруйар Ньургун Боотур» олонхотун, У. Изабековтун «Сыгый Кырынаастырын» либреттолорун суруйбута, бу аңардас Чабылдан сүдү талаанын дакаастыр. Ону таһынан нуучча романстарын, араас айымньыларын тылбаастабыта элбэҕи этэр. «Ити үлэлэригэр киһи бэйэтэ олус үчүгэйдик ылыгыра, сахалыы тойуктуура көмөлөспүт буолуохтаах дии санаабын диэбитэ уонна народнай суруйааччы Күннүк Уурастырап бу талаанын туһунан манньк эппит эбит: «Поэзия, музыка аргыстаһа сылдыр аҕыс-балыстар. Уустуу үөрэ-дьүөрэ этиллэн, үчүгэйдик иһиллэн, киһи кулгааҕар көрөтүөн иһиллэр... И. Чабылдан литератураҕа аан бастаан кириэригэр... тылы имитэ-

олорбут киһи мыйымат элбэх үлэтэ», – диэбит.

Күннүк Уурастырап: «Илья Дороевич киһи быһыытынан эйэбэс-сайаһас, оонньуулаах-күлүүлээх, аһаһас дууһалаах, ыраас сүрэхтээх, сатаан уруһуйдуур, музыканы өйдүүр, культурнай киһи этэ. Төһө да мөккүспүт, хайаабыт иһин ардыгар тыл тылга кириэбэҕкэ, тус-туспаны түг-тан туойан да турбут иһин, киһи сатаан куһаҕаннык санаабат дьон баар буолааччылар. Киһи оннук киһи этэ...», – диэн ахтыбыта баар. Амма Аччыгыһа: «Киһи сүрүө үөрэр, ону өрүкүтэр, сэригэ сылдырааччылары хан-уруу дьон курдук саныыр, кинилэргэ истин сылаас тылы этэр лирическэй ырыалары Чабылдан суруйтаалабыта. Киһи

түгэни ахтыбытыттан билсир наадалаабын ааҕабын:

«Биһиги байыаннай дыяланы үөрэтиини уонна хайыһарынан айаннааһын бары мындырын Свердлов куорат таһынааҕы полигоннарда барбыппыт. Олус илистиилээх эрчиллэлэри көрсүбүппүт. Хаар суох кэмгэр харыйа лабаатын хас эмэ бизрэтэ устатыгар тэлгэтэн бараммыт, ол устун хайыһарынан сүүрүбүт. Күүспүт-уохпүт эстэрэ. Ол ырахан кэмнэргэ «Хайыһар» ырыа быһаабыта. «Хайыһары» уолаттар бойобуой марш матыбыгар чугаһатан ылыыллара... Оччоҕо сэнитиэригэр, санаабыт бөвөргүүрүө. Сылайан охторбут да буоллар, «Хайыһары» тардан кэбиһэригэр. Элбэх саханы бу ырыа өйөөбүтэ, кинилэргэ

Союзка, республикаҕа, кэккэ тас да дойдуларга биллэр суруйааччыларбыт Чабылдан, Таллан Бүрө, Н. Рыкунов ааттарын үйэтити бэрээдэгинэн, Нам селотугар, көстүүлээх сиргэ аныгылыы бырайыактаах, И.Д. Винокуров – Чабылдан аатын ингэрэн туран «Литература, музыка дьэтиин», эһиһил Кыайыы 70 сылын көрсө «Хайыһары» пааматынньыгын тупсаран онорон аттыгар туруоран тутары. Бу «Литература, музыка дьэтигэр» «Отуу уота» литературнай түмсүү, «Тулдук хаара» мелодистар түмсүүлэрэ түмсэн үлэлиир, детсад, оскуола, эдэр ыччат, общественность оҕолоро, үөрэнээччилэрэ, студеннара, үлэ, тыыл, сэрии ветераннара, дьон-сэргэ бары кэлэн, мустан араас таһымнаах тэрээһиннэргэ кыттар, киэн-куон үлэлээх буолуохтаахтарын хааччыгар түмэн дьэтиэ буолуохтаах.

Улууһум дьоно-сэргэтэ, бу ыстагыһабын сэнээрэн санаабытын суруйаргытыгар көрдөһөбүн.

**ЧАБЫЛХАЙ
ЧАБЫЛДАН**

(Поэт И.Д. Винокуров –
Чабылдан 100 сылын көрсө)
Чабылдан хоһуйан хаалларбыт
Уостан түспэтэх «Хайыһарыт»
Чабылхай ырыа буолан көттө,
Улуу айымньыга холбосто.

Киэн тутта, ытыктыы ааҕабыт
Хоһооннорун, поэмаларын...
Ис дууһабытынан байабыт
Истинник билсэн, тылбаастарын...

Айбыт сүдү айымньыларын
Сатарыгарбыт тухарытын,
Ааттаах Чабылдаммыт талаана
Сөбүрүйүү суоҕа таптаала!

«Хас кыайы, хас үнүү
Хардыгытын ахсын,
Харахар күлүмнүүр...»
Чабылхай Чабылдан!

(Чабылдан «Аммосов
Максим» диэн хоһоонуттан туһанылына).

**Александр ДУНАЕВ,
поэт, СР суруйааччыларын
союзун чилиэнэ, «Отуу
уота» литературнай түмсүү
председателе**

ЧАБЫЛХАЙ ЧАБЫЛДАН

хомута сатырын сөбүлүүр үгэстээҕэ...», – диэн.

Филологическай наука доктора Дора Васильева: «Чабылдан ырыа курдук ааҕыллар хоһооннорун тэгэ, хас да поэманы, романстары, одалары, сонеттары, этюднай, альбомнай да хоһооннору суруйар эбит. Ол эрэн, Чабылдан ордук маассабай лирико-бытовой темаҕа суруллубут ырыалар автордарын курдук киэнник биллибит», – диэн ахтар. Илья Дороевич олус баай нэһилиэстибэни кэлэр көлүөнэҕэ хаалларбыт. Ол курдук, бэйэтин кылгас олоҕор 12 кинигэни, уопсайа 300-тэн тахса хоһоону, хас да поэманы, элбэх чабылхайдык тылбаастаммыт айымньылары суруйтаалаан хаалларбыта.

Чугас доҕоро, поэт Арбита манньк ахтар эбит: «Чабылдан бэйэтин суруйар тематикатынан – баай уонна характернай поэт. Киһи күннээҕи быстах темалартан общественнай олох бөдөн собутиеларын көрдөрүүгэ тийэ суруйар».

Софрон Данилов: «Атын дойдулар, итиэнэ Советскай Союз норуоттарын литератураларын классиктарын, билингви суруйааччыларын үгүс айымньыларын сахалы тылбаастаабыта. Бу ханнык да бэйэлээх уһун олоҕу

«Хайыһар» ырыата норуот биир таптыыр ырыата буолла. Норуот номох туттар, түмүстэтинэ ылырдык ырыаларын суруйартан ордук дьол поэтка суох. Дөлөкөлээх кэрэ, киһи сүрүгүн ортотунан кириэр тылларый:

Биллин фашист баһылыга
Биһи чабаан күүспүтүн,
Кыайы сьрыдык дьаралыга
Биһигини кууспутун!

«Уот сэрии кэпсэтэр тылынан» кинигэҕэ снайпер, 20 №-дөх тупса хайыһар биригээдэтин байыаһа Алексей Бродников, поэт бу ырыаҕа сыһыаннаах биир

күүс-сэниэ эппитэ. Онон ытыктанар ырыанан буолуон буолар. «Хайыһар» саха дьолугар айылыбыт ырыа».

Манньк кылгастык ахтыи онорон баран, бэйэм санаабын этиэхпин баҕарабын. Чабылдан, Таллан Бүрө, Николай Рыкунов – бу үс, Нам улууһун Улуу, Сүдү поэттара, намнар дьоллоругар төрөөбүт-үөскээбит, айбыт-туппут поэттар! Онон, этиэххэ наада – Өксөкүлээх, Алампа, Неустроев саха омок бастакы суруйааччыларынан биллээлэрин курдук, бу үс киһитин тумус онгостон, улуспут бастакы суруйааччыларынан билинэн, улуспут социальнай-экономическай, культурнай-патриотическай, эстетическэй-духобунай сайдыгытыгар күүскэ туһанан, кинилэр литературнай, культурнай нэһилиэстибэлэрин ыччапытын иитиигэ анал программа, былаан онгостон күүскэ, сыл, күн, чаас аайы дьайар таһымнаах үлэлэри ытыгарбыт наада. Итинник санаабын ыйан тураммын, быһыл Култура сыла үүммүтүнэн, улуспут саҕа салалтатыгар этии быһыытынан маннькы туруорсабын:

И.Д. Винокуров – Чабылдан балаһанын, киһи тус музейын курдук, өрөмүөн ытытаран олохтоох музейга сыһыарары.

БИЛЛЭРИИЛЭР

ПОЛОЖЕНИЕ
открытого турнира среди любителей зимней рыбалки и активного отдыха

«Эр киһи-эрэлбит», уол оҕо – кэскилбит», посвященный 120-летию ко дню рождения Олесова Ивана Васильевича почетного рыбака ЯАССР, отличника «Социалистических соревнований», уроженца П Хому-стакского наслега

МЕСТО И ВРЕМЯ ПРОВЕДЕНИЯ

23 марта 2014г в с. Харыялах (Кобяконцы), Намского улуса. Туристическая база «Кобяконская курья», расположенная на правом берегу р. Лена

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

- Развитие семейного, молодежного и детского туризма в РС (Я)
- популяризация здорового образа жизни
- бережное отношение к природе
- активный отдых на природе
- повышение интереса к семейным традициям, укрепление семейных ценностей, обмен опытом
- пропаганда роли отца в жизни семьи и общества
- укрепление общения, налаживание отношений отцов и сыновей

ПРОГРАММА

09.30. Регистрация.
10.00. Торжественное открытие турнира. Парад участников, поднятие флага.
10.30. Начало соревнований

по подледной рыбалке.

11.30. Подведение итогов (первая рыба, количество, общий вес, самая крупная рыба, самая мелкая рыба).

12.00. Бурение лунок. Капитаны команд (бур - не менее 130мм.)

12.10. Соревнование «Быстрый костер» кипячение воды для чая.

12.25. Объявление победителей по номинациям.

12.30. Перерыв на обед. Обед в гостевых домах.

13.30. Построение. Продолжение состязаний.

1-й этап. Стрельба из пневматической винтовки мальчишки. (Капитаны заряжают)

2-й этап. Перетягивание каната.

3-й этап. Эстафета. Бег на 50 метров по снегу (мальчик бежит 50м по снегу к отцу, отец берет на спину и бежит обратно)

4-й этап. Викторина.

16.00. Объявление победителей. Закрытие соревнований.

Победители определяются по общему количеству баллов на I, II, III места и по номинациям:

- первая рыба
- количество рыбы (шт.)
- самая крупная рыба (вес)
- самая мелкая рыба (вес)
- общий вес

Награждаются грамотами, поощрительными и ценными призами

ОРГАНИЗАТОРЫ

Семейная база Олесовых «Кобяконская курья»

СПОНСОРЫ

ООО «Саха Интернет», м-н «Эмпилс+», м-н «Carmen», м-н «Охота и рыбалка на Ярославского», м-н «Саха Экстрим», гостиница «Лена», ООО «Саха-спецтехника», ООО «Пилорама центр»

ТРЕБОВАНИЯ К УЧАСТНИКАМ

В состязании принимают участие мужчины и дети с 10 до 14 лет.

Взнос 500 (пятьсот) рублей с команды

При себе иметь ледобур, рыболовные снасти, пневматическую винтовку, питание.

Маршрут г. Якутск-с. Намцы-с. Харыялах (Кобякон) – 136 км

Во время обеда обеспечиваем горячим чаем

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЕ УСЛУГИ участникам и гостям 23 марта 2014г.

Предлагаем ночевки в четырех гостевых домиках с печным отоплением, размещением от 4 до 6 человек в каждом доме, русскую баню (200 руб), столики со скамейками под открытым небом, костровые оборудования, мангалы, шашлык. Цена за сутки 500 руб. с человека

Участие в турнире принимается по заявке до 18 марта, по номеру 8965-997-9324.

Данное положение является официальным вызовом

Сеть салонов оптики г. Якутска «Оптика №1» приглашает всех жителей Намского улуса с 11 по 15 марта 2014 г.

Вас ждет опытный офтальмолог, который проведет **БЕСПЛАТНУЮ** компьютерную диагностику зрения, выпишет рецепт, а доброжелательные оптик-консультанты подберут Вам очки или контактные линзы.

Не упустите возможность проверить зрение на новейшем современном оборудовании и подобрать качественные очки!

В продаже имеются готовые очки, оправы на любой вкус, кон-

тактная коррекция, очки для детей от 3 мес., солнцезащитные очки, компьютерные, очки тренажеры.

Выполняем очки любой сложности на современном оборудовании в собственной мастерской в г. Якутск.

Проверка зрения у детей проводится с 14 лет, детишкам младше необходим рецепт детского окулиста.

Будем рады видеть Вас и Вашу семью с 10.00 до 18.00 ч.

Адрес: с. Намцы ул. Файзулина, 7, рынок «Талба» Пав. №46.

Справки по тел. 8-924-660-75-07

Понедельник, 10 марта
05.25, 06.10 Х/ф «Тот самый Мюнхгаузен» 12+
06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости 16+

18.45 Давай поженимся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.30 Т/с «Дурная кровь» 16+

16+
14.00 Другие новости 16+
14.25 Понять. Простить 16+
15.15 Они и мы 16+

Новые приключения» 0+
09.00 Умницы и умники 12+
09.45 Слово пастыря 12+

РОССИЯ 2
Понедельник, 10 марта
11.00, 06.35 Моя планета 12+

женова 16+
12.00, 12.30 Наука 2.0. Непростые вещи 12+

07.25 Моя планета 12+
08.25, 08.50 Полигон 16+
09.20, 09.50 Основной элемент 16+

Из Финляндии 12+
23.40 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Женщины. Из Финляндии 12+

РОССИЯ 1

Понедельник, 10 марта
04.30 Х/ф «Мачеха» 16+
06.30 Х/ф «Женить миллионера» 12+

13.00 Особый случай 12+
15.00 Т/с «Джамайка» 12+
16.00 Т/с «Пока станица спит» 12+

17.30 Т/с «Тайны следствия-12» 12+
18.30 Прямой эфир 12+

13:30 «Золотой фонд ТВ» 6+
18:00 «Саха сирэ-Чугас аймахтарбыт» («Боробон» ТВ) 6+

17:30 «Золотой фонд ТВ» 6+
18:00 «Саха сирэ-Чугас аймахтарбыт» («Боробон» ТВ) 6+

14 МАРТА, пятница
06:00 «Хайдах олорубут, тыа дыоно?» 6+

07:00 «Сага кун-Новый день» 6+
09:00 «Полярная звезда» 0+

«Розовая чайка» ТВ) 6+
12:15 «Ыраах-чугас аймахтарбыт» («Боробон» ТВ) 6+

10 МАРТА, понедельник

07:00 Концерт народного коллектива «Реченька» и танцевальной группы «Синские радуги»

17:30 «Золотой фонд ТВ» 6+
18:00 «Саха сирэ-Чугас аймахтарбыт» («Боробон» ТВ) 6+

13 МАРТА, четверг
6:00 «Кун сирин кэрэтин аанан...» («Панорама» ТВ) 6+

14 МАРТА, пятница
06:00 «Хайдах олорубут, тыа дыоно?» 6+

07:00 «Сага кун-Новый день» 6+
09:00 «Полярная звезда» 0+

16 МАРТА, воскресенье
07:00 «Золотой фонд ТВ» 6+
08:00 «Харах далгыгар» ток-шоу 12+

РЕШЕНИЕ №02 от 13.02.2014 г.

Об определении границ, прилегающих к некоторым организациям и объектам территорий, на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции в муниципальном образовании «Хамагаттинский наслег»

В соответствии со статьей 16 Федерального закона Российской Федерации от 22.11.1995 г. №171-ФЗ «О государственном регулировании производства и оборота этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции и об ограничении потребления (распития) алкогольной продукции», Постановления Правительства РФ от 27.12.2012 г. №1425 «Об определении органами государственной власти субъектов Российской Федерации мест массового скопления граждан и мест нахождения источников повышенной опасности, в которых не допускается розничная продажа

алкогольной продукции, а также определении органами местного самоуправления границ, прилегающих к некоторым организациям и объектам территорий, на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции», наслезный Совет депутатов МО «Хамагаттинский наслег» решил:

1. Не допускается розничная продажа алкогольной продукции в детских, образовательных, медицинских организациях, на объектах спорта и на прилегающих к ним территориях.

2. Определить границы, прилегающих территорий по прямому способу расчета расстояния в радиусе 600 метров от организации и (или) объектов, указанных в п. 1. Началом отсчета расстояния прилегающих территорий считать:

а) при наличии обособленной территории – от входа для посетителей на обособленную

территорию организации и (или) объекта, указанных в п. 1;

б) при отсутствии обособленной территории – от входа для посетителей в здание (строение, сооружение), в котором расположены организации и (или) объекты, указанных в п. 1.

3. Указанный в п. 2 метраж распространяется в равной степени для каждого вида организации и (или) объекта, указанного в п. 1.

4. Утвердить схемы границ прилегающих территорий для каждой организации и (или) объекта, указанных в п. 1 согласно приложениям №1 - 9.

5. Обнародовать настоящее Решение на стенде официальной информации наслезного Совета, разместить на официальном сайте МО «Хамагаттинский наслег» www.sakha.gov.ru и опубликовать в улусной газете «Энсиэли».

6. Настоящее Решение вступает в силу после официального обнародования.

7. Администрации МО «Хамагаттинский наслег»:

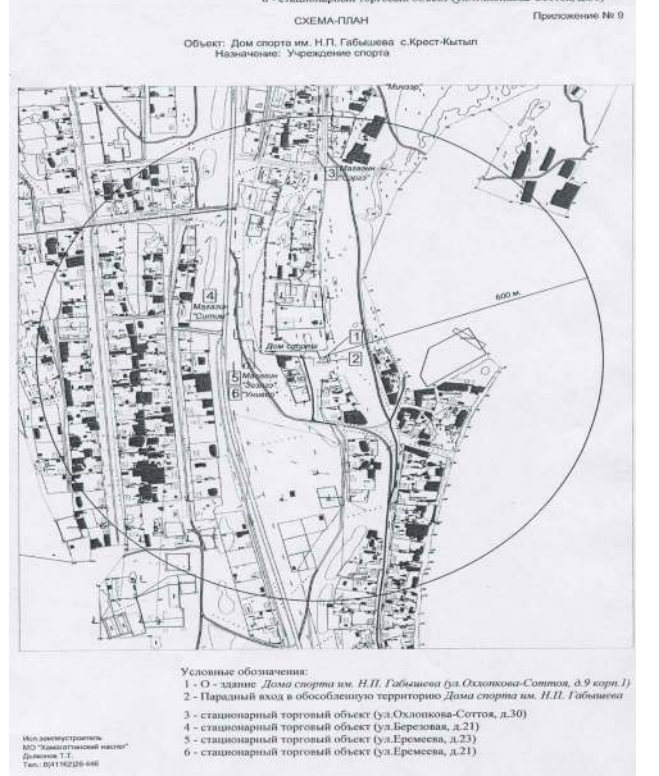
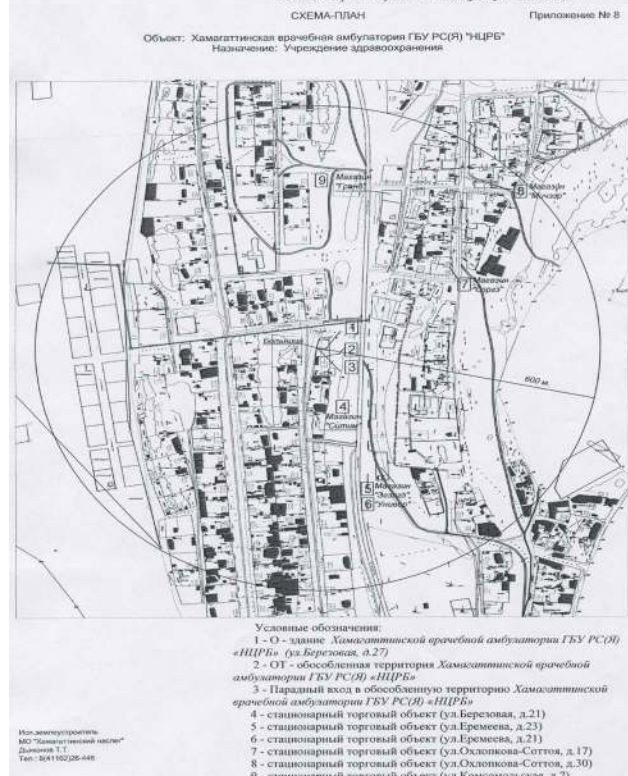
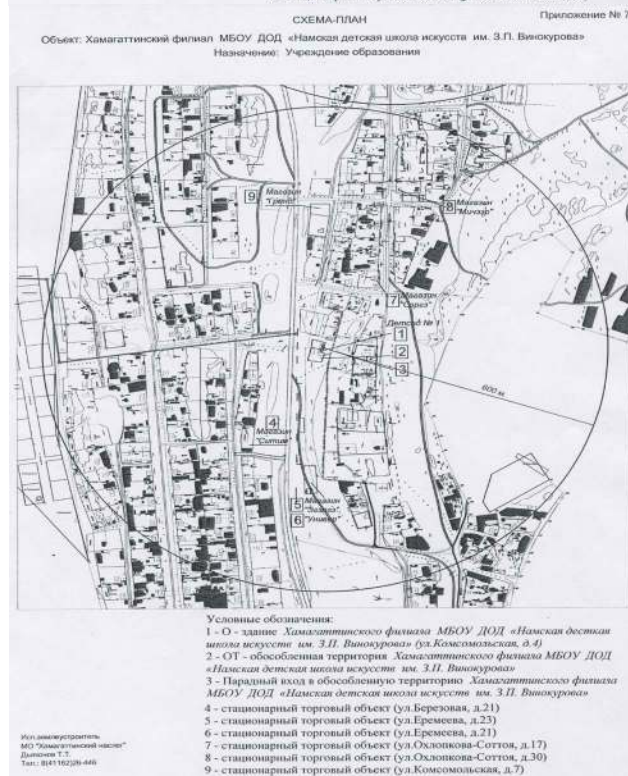
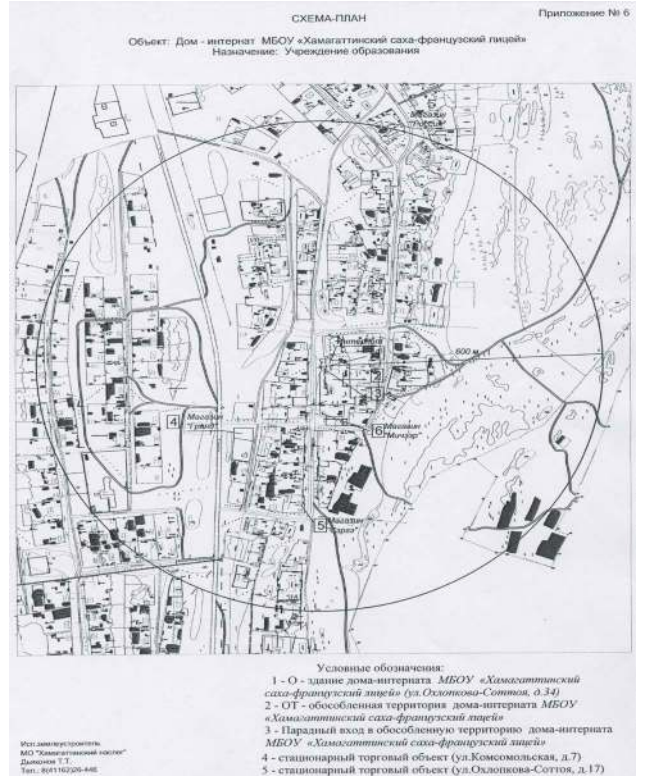
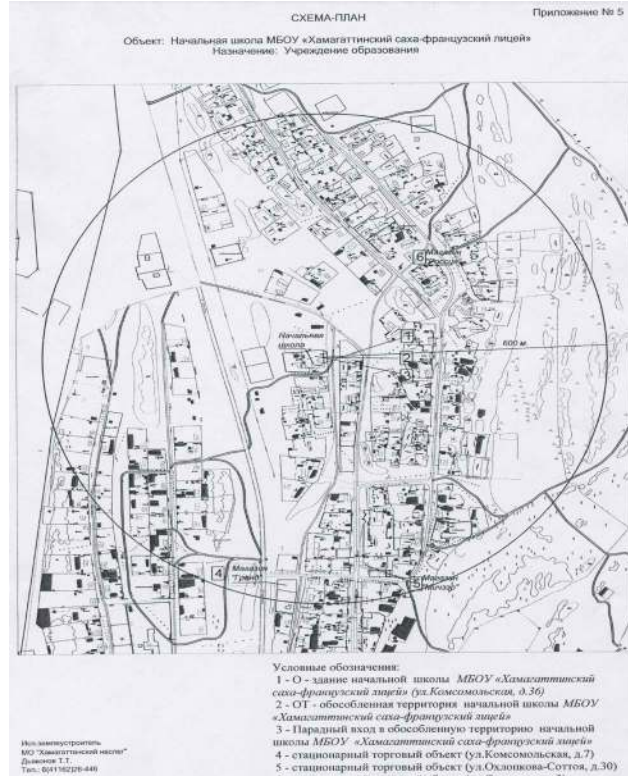
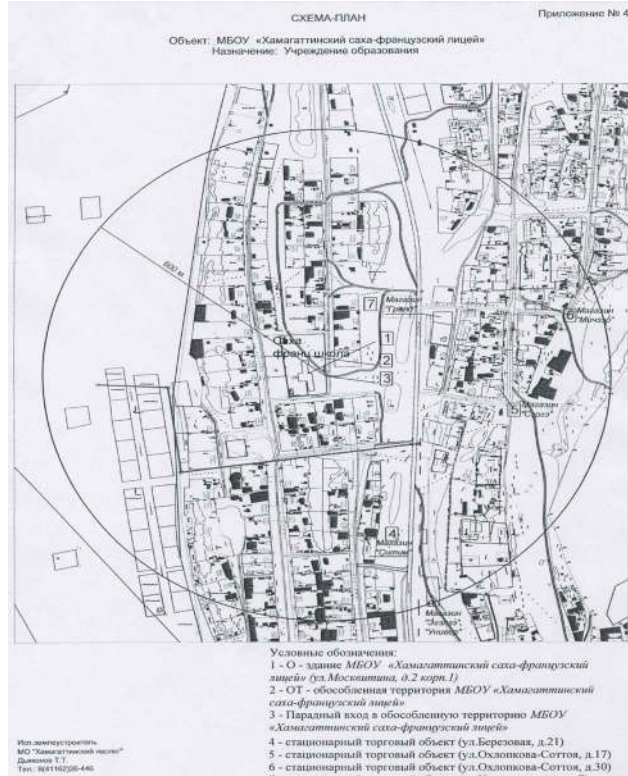
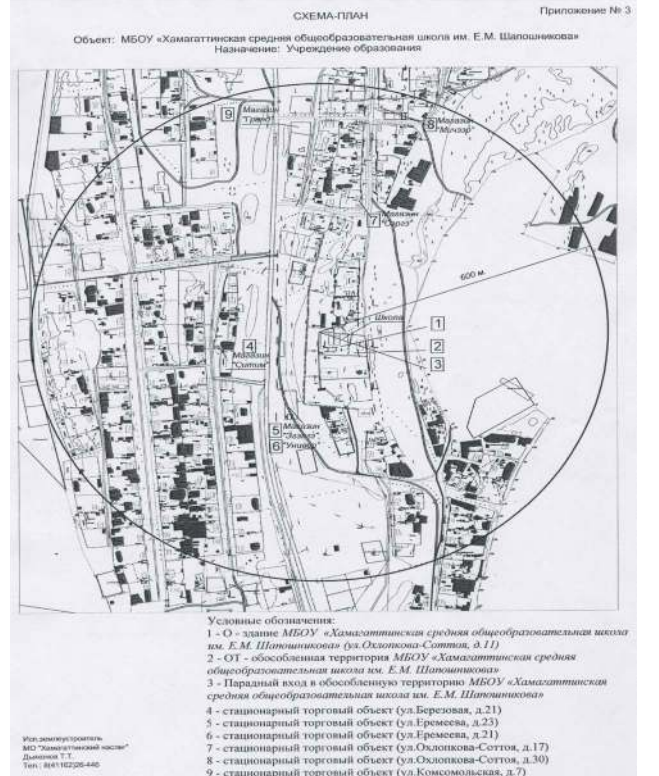
- довести настоящее Решение до сведения населения, а также организаций и индивидуальных предпринимателей, осуществляющих розничную продажу алкогольной продукции;

- направить копию настоящего Решения в Министерство сельского хозяйства и продовольственной политики Республики Саха (Якутия) не позднее 1 месяца со дня принятия Решения.

8. Контроль исполнения настоящего решения оставляю за собой.

Председатель наслезного Совета депутатов И.Н. Максимов.

Глава МО «Хамагаттинский наслег И.Н. Максимов

ЫҤЫРЭХ ТЫҤҤАР

Күндү тапталлаах ийэлэрбит, эдьийдэрбит, кэргэттербит, кыргыттарбыт!

Эһигини сааскы маннайгы бырааһынньыгынан – Аан дойду кэрэ анардарын күнүнэн – итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Сэбиэскэй былаас саана бу күн эһиэхэ дьол бырааһынньыга этэ. Ол курдук, биһиги дойдубут бэйэтин кыргыттарын убаастыра, тапталын бизэрэ. Ити кэмнэргэ кэрэ анардарга бары аан барыта аһаҕас этэ. Эһиги сыахтарга, собуоттарга, спортка, научнай лабораторияларга, театр сценатыгар, киинэҕэ барытыгар таалааннаахтык, сатабыллаахтык, туохтан да чаҕыйбакка үлэлэбиккитигэн киэн туттабыт. Ийэ буолууга, оҕону иитиигэ кылааккыт иһин дойдубут «Материнская слава» уордьанынан, льготалаах уолупусканан, квартираларынан наҕараадалыра. Норуот былааһа дьахтар чизһин көмүскүүр кытаанах сокуоннардааҕа.

Кэрэ анардар, эһиги бырааһынньыккытынан эвэрдэлибит! Эһиги сүрэххитигэр куруутун саас буоллун, олоххутугар сылаас күнү, ыраас халлааны, саха алмааһынны кытаанах доруобуйаны, дьолу баҕарабыт.
Нам улууһун коммунистара

Хамафатта ветеринарнай лечебницатын сэбиэдиһэтин, Саха республикатын Тыатын хаһаайыстыбатын туйгунун, Хамафатта нэһилиэтин Ытык олохтообун, 40 сыл ветеринар эһиэтинэстээх үлэтигэр, тыа сири дьонун олоҕо тупсарыгар, үрдүк хаачыстыбалаах ас-үөл дэлэйэригэр, нэһилиэк сүөһүтэ чөл туруктаах буоларыгар сүдү кылааты киллэрсэн бэринилээхтик түбүгүрү сылдыар биер киэн туттар үлэһиппитин **ШАРАБОРИНА МАТРЕНА ИННОКЕНТЬЕВНА** 60 сааскын туолбуккунан итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Баҕарабыт эһиэхэ кырдыары билиммэт чэгийн доруобуйаны, үлэҕэр ситиһиллэри, куруутун да сүбэли-амалы сылдыаргар. Аймахтарын, чугас доҕотторун өйөбүллэрэ, үтүө санаалара холбоһон, Эһиэхэ эстибэт эрчими, толору дьолу, уостубат уйгуну-быйаны аҕаллын. Кыһын, сиэнэриг сылаас тапталларыгар уйдаран чугас дьонун ытыктабылынан алгыстанан, үөрүү-көтүү үктэллэнэн үһүн үйэлэн дьин алгыс бастыгын аһыбыт!
Нам улууһун ветеринарнай управлениета уонна лаборатория коллектива

Модут ветеринарнай учаастагы ветеринарнай фельдшерин, биригэ үлэлиир коллегабыт **СЕМЕНОВ ЭДУАРД МИХАЙЛОВИЧ** өрөгөйдөөх үбүлүгүнэн – 55 сааскынан – итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Эн талан ылбыт идэҕэр энкилэ суох бэринилээхтик, үтүө суобастаахтык сырабын биэрэн өр кэм устата үлэлээн кэллин. Тыа сири дьонун олоҕо тупсарыгар, үрдүк хаачыстыбалаах ас-үөл дэлэйэригэр, нэһилиэк сүөһүтэ чөл туруктаах буоларыгар сэмэй кылааккын киллэрисин, дьон-сэргэ убаастабылын, махталын ыллын. Баҕарабыт Эһиэхэ сир үрдүгэр баар туох бар үчүгэйи, саха алмааһынны кытаанах доруобуйаны, кырдыары билиммэт кытаанах санааны, эйэлээх, үһүн чаҕылхай олоҕу. Чугас дьонун, оҕолорун, сиэнэриг ортолоругар өрүү үөрэ-көтө сырыт, кинилэр истин сыһыаннарынан, күүстээх тапталларынан угуттанан, айыһытын арчытынан, иэйиэхситин иэйитинэн күн бүгүнү курдук айа-тута, сүбэли-амалы сырыт.
Нам улууһун ветеринарнай управлениета уонна лаборатория коллектива

Нам улууһун үөрэхтээһин киинин директорынан, завучунаан, учууталынан өр сылларга үлэлэбит убаастабыллаах коллегабыт **Д.И. ДИОДОРОВ ГАВРИЛ ГАВРИЛЬЕВИЧ** 55 сааһын туолбут олоҕун кэрэ-бэлиэ түгэнинэн, үбүлүгүнэн, итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Эн үөрэппит, иппит оҕолорун олох киэн аартыгар үктэнэн, үлэ-олох үөһүгэр сылдыалларыгар олук уурсубуккунан барҕа махталларын тиэрдэлэр. Биһиги Эн олоххун, үлэҕин, дьонно истин сыһыангыны, эйэбэс майгыгыны үрдүктүк сыналыбыт. Аймах дьонун ытыктабылын ылан, билэр дьонун биһирэбилин истэн, ыччатын сылаас тапталынан санаан сандаардын, үйгөн уһаатын! Айыһытын арчытынан, Иэйиэхситин иэйитинэн өссө да өр сылларга күн бүгүнүгү курдук күлэ-үөрэ, айа-тута, сүбэли-амалы доруобайдык, дьоллоохтук олоҕу, үлэлээ, ай!

Эвэрдэни кытта биригэ үлэлиир коллегаларын

Күндүтүк саныр аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит, үлэ ветерана, өр сылларга колхоз, совхоз тракториһа, катериһа, 2 Хомустаах «Воин» учаастагы олохтооҕо **МАКСИМ РОМАНОВИЧ ДЯГИЛЕВ** 75 сааскын бэлиэтиир үбүлүгүнэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Эн үлэҕэ-хамнаска үтүө суобастаахтык үлэлиирин, дьонно-сэргэҕэ сымнаҕас, эйэбэс, көрдөөх сыһыангынан убаастабылы ыларын. Элбэх оҕону үтүө үлэһит гына иитэн таһаардын. Сүбэ-амаҕа, тапталың иһин сүһүөхтээх бэйэбит сүгүрүйэн туран барҕа махталытын тиэрдэбит. Билигин даҕаны сүүр-көтө сылдыабын. Инникитин да бу курдук сэргэхтик, күнтэн күн дьолун толору ылан, дьоллоох олохтоноргор баҕарабыт.

Эвэрдэни кытта Максыйм, Афоня, Даша, Мотя, Уля, Дима, күтүөттэрин, кийиттэрин, сиэнэрин, хос сиэнэрин

Күндү саҕаспытын, сэрии кыттылаабын огдообото, үлэ ветерана **АЛЕКСАНДРА ЕГОРОВНА ВИНУКUROVANA**, дьиз кэргэттерин сандал саас бырааһынньыгынан эвэрдэлибит!

Оҕолорун, сиэнэриг ситиһиллэринэн, дьонно-сэргэҕэ ытыктабылларынан угуттанан өссө да өр сылларга дьоллоохтук олоҕоргор баҕарабыт.

Күндү балтыбыт **ИРИНА ВАСИЛЬЕВНА ОХЛОПKOBA** үтүө суобастаах үлэтинэн «Саха сири үөрэтиритин туйгуна» знагынан наҕараадаламмытынан, сиэн бырааппытын **ВИНОКУРОВ ВАСИЛИЙ ВАСИЛЬЕВИЧ** Россия спордун маастара буолбутун истинник эвэрдэлибит!

Күндү дьоммут олоххутугар дьолу, үтүө доруобуйаны, үлэтигэр үрдүк ситиһиллэри баҕарабыт.

Эдьийгит Петухова Г.С. оҕолоро, кийиттэри, күтүөттэри, сиэнэри, хос сиэнэри

Приглашаем жителей и гостей с. Намцы в мебельный салон на 2-м этаже ТЦ «Любава». Работаем в рассрочку, в кредит и по индивидуальным заказам. Режим работы: с 10 до 18 ч. Выходной – воскресенье.
Тел. 89241687824

САХАБААЗАЛТ
завод базальтовых материалов

НОВАЯ ВЕСНА С «САХАБААЗАЛТОМ»!
Вниманию якутян!

«Завод базальтовых материалов» проводит с 15 февраля по 15 апреля 2014 года в период зимних дорог **«Весеннюю акцию»!**
Для частного сектора, для крестьянских хозяйств в новом году «Сахабазальт» выпускает новый продукт по доступным ценам:

ВЕСЕННЯЯ АКЦИЯ!

ПП-60 – 3 600 рублей
ПЖ-100 – 5 500 рублей!
А также снижение цен на плиты:
П-75 – 3 800 рублей,
П-125 – 5 700 рублей!

Заключая договора на сумму свыше 132 тыс. рублей до 15 апреля 2014 г., вы можете получить:

- БОЛЬШОЙ ПРИЗ - на сумму 132 тыс. рублей!
- СУПЕРПРИЗ – домокомплект благоустроенного базальтового дома (от базальтовых плит, пиломатериалов до окон и дверей) площадью 54 кв.м, стоимостью 840 тыс. рублей!

ЗВОНИТЕ, УЧАСТВУЙТЕ, ВЫИГРЫВАЙТЕ!

г. Якутск, ул. Орджоникидзе 36/1 (LG Саха-центр), офис 408, тел.: 40-39-20, 40-22-22
г. Якутск, ул. 50 лет Советской Армии, 53/1, тел.: 44-91-94
г. Покровск, ул. Заводская, 1, тел.: 8 (41144) 44-042

*Данная акция не является стимулирующей лотереей, на нее не распространяются требования Федерального закона РФ №138-ФЗ от 11.11.2003 г. «О лотереях» и направлять уведомление в уполномоченный государственный орган не требуется.

СЪЕМКА СВАДЕБ И ТОРЖЕСТВ

Желаете запечатлеть семейные торжества, свадьбы, юбилеи? Нет ничего проще – позвоните по телефону 42-9-48, 89243660623, 89141077316. Мы приедем и по вашему желанию качественно, профессионально снимем на видео и фото с отличным оформлением. Также принимаем заказы на имидж-фильмы, музыкальные клипы, семейное фотографирование на дому, перевод из видеокассет на цифровые носители, монтаж и запись частных видеосъемок.

Көннөрүү

«Энсиэли» хаһыат кулун тутар 5 күнүнээри 31-32 нүөмэригэр иккис страницага хаҕастан үөһэ бастакы абзацка «Чаран» үлэтин графига, былаана оҕоһуллубута эрээри, бу үлэни толору кэмэинэн болдьоор ситэрмиллэхтэрин сөп» диэни «болдьоор ситэримлэхтэрин сөп» диэн көннөрөн ааҕаргытыгар.
Редакция

От 3 марта 2014 года ИЗВЕЩЕНИЕ

В соответствии с Земельным кодексом Российской Федерации, инициативой о предоставлении в аренду земельных участков, по адресу:

* Хамагаттинский наслег, с. Крест-Кытыл, ул. Г.П. Авксентьевой, 29, площадью 1965,00 кв.м, под индивидуальное жилищное строительство;

* Хамагаттинский наслег, с. Крест-Кытыл, ул. Г.П. Авксентьевой, 23, корп. 1, площадью 2191,00 кв.м, под индивидуальное жилищное строительство;

* Хамагаттинский наслег, с. Крест-Кытыл, ул. В.П. Жирковой, 9, корп. 1, площадью 2123,00 кв.м, под индивидуальное жилищное строительство;

* Хамагаттинский наслег, ул. Е.С. Охлопкова, 4, площадью 1816,00 кв.м, под индивидуальное жилищное строительство;

* Хатырковский наслег, ул. Уулуур, площадью 3000,00 кв.м, под ЛПХ (полевой земельный участок);

* Хатыр-Арынский наслег, с. Графский Берег, ул. Набережная, 1, площадью 1200,00 кв.м, под ЛПХ (приусадебный участок);

* Фрунзенский наслег, о. Нирейик, площадью 4200,00 кв.м, под ЛПХ (полевой земельный участок).

За справками обращаться в администрации соответствующих населенных пунктов.

Директор Р.К. Колодезников

Уважаемые предприниматели, организации МР «Намский улус» АУ ДО «Бизнес школа» РС(Я) принимает заявки на 2-хдневный платный образовательный семинар на тему: изменение в Федеральном законе № 44-ФЗ от 05.04.2013 «О контрактной системе в сфере закупок товаров, работ, услуг для обеспечения государственных и муниципальных нужд» (О Федеральной контрактной системе – ФКС). В конце будет выдаваться сертификаты о прохождении курсов. Полный курс будет стоить 10 тыс. рублей.

Контактные данные:
моб.: 89248737751, раб.: 41-8-03. Бугаев Б.Б.

Продается частный дом в с. Намцы, ул. К. Винокурова 1/2.
Тел. 89142899296

Продаем новый частный жилой дом 15 соток (газ, свет, водопровод).
Грузовые перевозки
Тел. 89243661967, 89841160270

Продаю участок со срубом кв. Кочучу.
Тел. 89142942470

Продаю пиломатериал 15х4, 20 кубов.
Тел. 89618672291

Сделаем по вашему размеру встроенную, корпусную мебель, офисные перегородки, лоджии.
Тел. 89247610053

МАХТАЛ

Бу дьыл кулун тутар 5 күнүгэр биһиги тапталлаах эдьийбит Павлуцкая Варвара Семеновна ыарахан ыарыттан бу орто дойдуттан букатыннаахтык барбыта 40 хонугун туолла.

Ыарахан кэммитигэр күүс-көмө, тирэх буолбут чугас аймахтарыгар Назарова А.М., Румянцева В.И., Румянцева М.И., Степанова А.И., Захарова В.И., Румянцев Г.И., Румянцев Н.И., Румянцева Л.П., Румянцева Л.И., Барашкова А.И., Собакина Т.В., Птицына М.И., Птицын А.М., Румянцева М.И., Ядрихинская А.С., Ядрихинский М.М., Корякин С.Г., Петровтарга, Чириковтарга, бырааттарыгар Ядрихинская С.П., Ядрихинская П.П., Бочкарев Г.С., Бочкарев В.С., Бочкарев И.С., Бочкарев А.С., күтүөттэрбэр Мухин В.В., Бочкарев С.С., эдьийбит оскуолаҕа биригэ үөрэммит табаарыстарыгар, биригэ үлэлиир поликлиника коллективтар уонна көмөлөспүт бары аймахтарытыгар, табаарыстарытыгар, чугас ыалларытыгар улахан махталытын тиэрдэбит. Барыгытыгар дьолу-соргуну, кытаанах доруобуйаны, үрдүгүтүгэр үргүөрү үргүйбэтин, анныгытыгар аргы-аргыбытын, ыраас санааны, чэгиэн олоҕу баҕарабыт.
Борисовтар дьиз кэргэттэрэ

<p>Убаастыыр биригэ үлэлиир коллегабыт киин балыһа стоматолог бырааһыгар Тарасов Ариан Александрович уонна киин чугас дьонугар тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ</p> <p>ТАРАСОВ Александр Сергеевич ыарахан ыарыттан олохтон туораабыттан оҕолоругар, сиэнигэр, чугас дьонугар дьирин кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Стоматология коллектива</p>	<p>И.С. Гаврильев аатынан Нам 1 №-дэх орто оскуолатын администрацията, профкома, коллектива биригэ үлэлиир коллегабытыгар Корьякина Яна Егоровнаҕа, биригэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар сиэн балтылар</p> <p>ЯНА үһүн, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытыгар дьирин кутурбаммытын тиэрдэбит.</p>
<p>Улууустагы киин балыһа, поликлиника коллективтара, профкома биригэ үлэлиир коллегабытыгар, стоматолог-быраас Тарасов Ариан Александрович уонна киин дьиз кэргэттэригэр күндү аҕата, Горнай улууһун Солобоң нэһилиэтин олохтооҕо, үлэ ветерана</p> <p>ТАРАСОВ Александр Сергеевич үһүн, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дьирин кутурбаммытын тиэрдэбит.</p>	<p>Истинник саныр дьүөгэбит, үөрэнээччибит</p> <p>АНТОНОВА (СЛЕПЦОВА) Яна Николаевна үһүн, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан ийэтигэр Лена Егоровнаҕа, аҕатыгар Николай Петровичка, биригэ төрөөбүттэригэр, кэргэнигэр Петра, оҕолоругар Андрейга, Виленга дьирин кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>М.К. Аммосов аатынан Хатырск орто оскуолатыгар биригэ үөрэммит оҕолоро, кылаас салаааччыта Е.С. Петрова</p>
<p>Биригэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Ленаҕа, кэргэнигэр Николаяга, оҕолоругар таптыр кыыстара, балтылар</p> <p>ЯНА ыарахан ыарыттан ыалдьан күн сириттэн барбытынан дьирин кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.</p> <p>Нам орто оскуолатыгар биригэ үөрэммит оҕолорун</p>	<p>Маймаҕа нэһилиэтин олохтооҕо, нэһилиэк сэбиэтин депутата</p> <p>АНТОНОВА Яна Николаевна үһүн, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан ийэтигэр, аҕатыгар, кэргэнигэр, оҕолоругар, аймахтарыгар дьирин кутурбаммытын биллэрэбит.</p> <p>«Маймаҕа нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, депутаттарын сэбиэте</p>

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбууааччы — 41496,
суругу тиһии, хаһыаты тангы — 41332,
бухгалтерия — 41141,
факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ШИ №ТУ14-0216**.

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтин, дьүөгүт аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияра киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложная ул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таһылына уонна бэчээтиир сыаҕар бэчээттэннэ. **Аадырыһа:** Нам сэл. Заложная ул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лист **Көнүл сыанана атыгылаһар Индекс — Р0005.** Тираһа — 2194 Бэчээккэ илии баттаньтын графига — 12:00 ч. 05.03.2014 с. Бэчээккэ илии баттанна — 16:00 ч. 05.03.2014 с.